

OTDK-dolgozat

2023

Nyíregyházi Egyetem
Gazdálkodástudományi Kar

**Külföldi munkavállalás a huszonegyedik században Working
abroad in the twenty-first century**

Szabó Anasztázia

Turizmus-vendéglátás szak, levelező tagozat

Barabásné dr. Kárpáti Dóra, főiskolai docens

Kézirat lezárása: 2023.01.05.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
2. Táblázatjegyzék, ábrajegyzék.....	6
3. Szakirodalmi áttekintés.....	11
3.1. A munkaerőpiac.....	11
3.2. A migráció.....	12
3.3. A migráció okai és típusai.....	13
3.4. A nemzetközi migráció és a belső vándorlás.....	17
3.5. A migráció osztályozása és szabályozásának alapfogalmai.....	18
3.6. Kit tekinthetünk migránsnak és menekültnek?.....	20
3.7. A népvándorlás, kivándorlás.....	21
3.8. Az ingázás és a brexit.....	22
4. A külföldi munkavállalás jellemzői a statisztikai adatok tükrében.....	24
4.1. Az uniós elvándorlás változó folyamata.....	24
4.2. Az elvándorló, illetve visszavándorló magyarság számának eloszlása 2010 és 2020 között.....	25
4.3. Az elvándorló magyarság nem, kor, családi állapot szerinti megoszlása.....	27
4.4. Az elvándorló magyarság iskolai végzettség szerinti megoszlása más nemzetekkel szemben	28
4.5. Magyarok külföldön-egy online felmérés tanulságai című kutatás eredményeinek bemutatása.....	31
4.6. A hazatérő magyarság nem, kor, családi állapot szerinti megoszlása.....	35
4.7. Külföldön dolgozó magyarok.....	36
5. Anyag és módszer.....	40
6. Kérdőíves kutatás.....	41
6.1. Eredmények értelmezése.....	41
6.2. Következtetések és a SWOT-analízis.....	55
7. Interjú kutatás.....	57
7.1. Interjúalanyok bemutatása.....	57
7.2. Interjúelemzés.....	58
7.3. Eredmények elemzése.....	65
8. Összegzés.....	66
9. Irodalomjegyzék és internetes forrás.....	67
10. Mellékletek.....	71

„Talán csak a távolság mutatja meg, mennyire hiányozhat valami.

Talán messzire kell utazni, hogy kiderüljön, milyen becses is az a hely, ahonnan elindultunk.” (*Jodi Lynn Picoult*)

1. Bevezetés

Szakedolgozatom középpontjában egy olyan téma áll, mely szervesen meghatározza a huszonegyedik századi világgazdaság egészét, hiszen a külföldi munkavállalás az egész világon egy olyan kérdés, melynek fontossága elengedhetetlen, hisz számos előnye, és hátránya van annak, ha egy nemzetgazdaság aktív munkavállalói úgy döntenek, hogy külföldre vándorolnak, ezáltal az adott ország gazdaságának migránsaivá válnak, s ott keresnek munkalehetőséget, így ezzel a témával foglalkozni kell. Szakedolgozatomban a külföldi munkavállaláshoz kapcsolódó fogalmi rendszereket mutatom be, illetve feldolgozom az adott kor, a huszonegyedik század elvándorlási- és külföldi munkavállalási rátáinak összességét, kitérve így az előnyökre, hátrányokra, a rendelkezésemre álló adatok nem, kor, iskolai végzettség szerinti feloszlására, illetve egyéb statisztikai adatok összevetésére.

A Szakedolgozatom témaválasztását befolyásolta, hogy alapvetően érdeklődtem a külföldi munkavállalás jelentősége iránt, s nagyban hozzásegítettek az egyetemi évek alatt megszerzett ismereteim is.

Választásom azért erre a témára esett, mert véleményem szerint elengedhetetlen a külföldi munka sajátossága, hisz abszolút különbségek vannak a hazai és a fent említett, külföldi munkavállalás között. Lehetetlen ezen téma mellett vélemény nélkül elmenni, hiszen a világban szinte minden embernek meglátása van a külföldi munkavállalás jelentőségéről, kinek pozitív, kinek negatív, így kutatási módszereimet is a társadalom emberei között végeztem. Témaválasztásomban a szakmai szemlélet iránti kíváncsiság vezérel, amikor a kutatási módszerek összehasonlító elemzését bemutatom. Másodsorban a választásom oka az volt, hogy közeli és távolabbi családtagjaim, ismerőseim közül többen éltek/élnek külföldön, s dolgoztak hosszabb-rövidebb ideig messze a hazájuktól. Az ő véleményüknek köszönhetően

döntöttem a téma átlátható bemutatása mellett, hiszen szükségszerű azzal foglalkozni, hogy mekkora társadalmi, kulturális, gazdasági, s főképp egzisztenciális különbségek vannak különböző nemzetek között, s a legfőbb motiváló erő a magas egzisztencia a külföldi munkavállalás tekintetében.

A dolgozatomat öt fő részre tagoltam.

A dolgozatom első részében a munkaerőpiac, a migráció, a népvándorlás, a kivándorlás, mint fogalmakat fogom feldolgozni különböző szakirodalmak segítségével, illetve részletesen be fogom mutatni a migráció okait, típusait, a kivándorlás okait, illetve azt, hogy kit tekinthetünk migránsnak, és menekültnek, s hogyan lehet a migránsokat csoportosítani különböző szempontok alapján, valamint a migráció szabályozásának alapfogalmait fogom bemutatni, illetve az ingázás, é a brexit fogalmi rendszerét fogom ismertetni.

A dolgozatom második részében statisztikai adatokat fogok feldolgozni különböző szakirodalmi források segítségével. Kielemezem a kivándorló magyarság összetételét, külföldi munkavállalási rátáját, a külföldről való hazatérés gyakoriságát, mindezen adatokat nem, kor, családi állapot és iskolai végzettség szerint fogom felosztani, illetve vizsgálni fogom a fiatalok külföldi munkavállalási összképét. Mindezek mellett kitérek a koronavírus-járvány megjelenésének külföldi munkavállalásra gyakorolt hatásának bemutatására.

A dolgozatom harmadik részében mutatom be általánosságban anyag és módszer név alatt a kutatási módszereimet .

A dolgozatom negyedik részében az első kutatási módszeremet fogom bemutatni, mely a kérdőív elemzést foglalja magában. A készített kérdőívem válaszainak összevetésével fogok foglalkozni, százalékos arányban elemzem ki a válaszokat, az általam megfogalmazott hipotéziseket fogom elemezni, miután megkapom a százalékos arányokat a kutatásom során.

A dolgozatom ötödik részében a második kutatási módszeremet ismertetem, mely a mélyinterjúkészítésből áll.

Munkám során elsősorban a magyar és külföldi könyveket, folyóiratokat, cikkeket, az Internetet, valamint a tanulmányaim során szerzett ismereteimet fogom felhasználni.

Kutatási kérdések:

A dolgozatomban a kutatás során az alábbi kérdésekre keresem a válaszokat:

- Kizárólag a fiatal munkavállalók vándorolnak el külföldre, s vállalnak ott munkát vagy az idősebbekre is jellemző a külföldi munkavállalás?
- A külföldre való elvándorlás, illetve a külföldi munkavállalás a huszonegyedik században kizárólag azok számára kedvező, akik hajadonok/nőtlenek, s nem rendelkeznek családdal, avagy egyre gyakoribb azon elvándorlók száma, akik házastársi kapcsolatban élnek?
- A külföldre való elvándorlásnak, s munkavállalásnak elsősorban anyagi okai vannak, azaz a hazai munkavállalók leginkább az egzisztenciális okok miatt vándorolnak-e el külföldre, s vállalnak munkát?

2. Táblázatjegyzék, ábrajegyzék

1.ábra	A migráció osztályozása	<i>Illés Sándor (2000): Belföldi vándormozgalom a XX. század utolsó évtizedeiben, 19.oldal alapján</i>
2.ábra	A mobilitás szerkezeti bontása	<i>Sebők Marianna (2016): Munkaerő-piaci mobilitás Magyarországon, 27. oldal alapján</i>
3.ábra	Elvándorlási arány nettó változása, 2015-2019 között az alacsony végzettségűeket tekintve	<i>Eurostat online adatbázis</i>
4.ábra	Elvándorlási arány nettó változása, 2015-2019 között a középfokú végzettségűeket tekintve	<i>Eurostat online adatbázis</i>
5.ábra	Elvándorlási arány nettó változása, 2015-2019 között felsőfokú végzettségűeket tekintve	<i>Eurostat online adatbázis</i>
6.ábra	Elvándorlási arány iskolai végzettség szerint EU10országokban, 2019-ben	<i>Eurostat online adatbázis</i>
7.ábra	A magyar elvándorlók foglalkozási ág szerinti megoszlása	<i>Kováts András-Kovács Eszter-Papp Z. Attila (2019): Magyarok külföldön-egy online felmérés tanulságai című kutatás eredményei alapján</i>
8.ábra	A kivándorlók kivándorlási célország szerinti százalékos megoszlása	<i>Kováts András-Kovács Eszter-Papp Z. Attila (2019): Magyarok külföldön-egy online felmérés tanulságai című kutatás eredményei alapján</i>

9.ábra	A magyar elvándorlók kivándorlási motivációja	<i>Kováts András-Kovács Eszter-Papp Z. Attila (2019): Magyarok külföldön-egy online felmérés tanulmányai című kutatás eredményei alapján</i>
--------	--	--

10.ábra	Külföldről kapott munkavállalói hazautalás (milliárd forint)	<i>Központi Statisztikai Hivatal, növekedés.hu</i>
11.ábra	Magyarországra érkező külföldi utalások országoként (milliárd forint)	<i>Központi Statisztikai Hivatal, növekedés.hu</i>
12.ábra	A kitöltők nem szerinti százalékos megoszlása	<i>Saját kutatás</i>
13.ábra	A kitöltők életkor szerinti százalékos megoszlása	<i>Saját kutatás</i>
14.ábra	A kitöltők lakóhely szerinti százalékos megoszlása	<i>Saját kutatás</i>
15.ábra	A kitöltők családi állapot szerinti, együttélési szokásainak százalékos megoszlása	<i>Saját kutatás</i>
16.ábra	A kitöltők iskolai végzettség szerinti százalékos megoszlása	<i>Saját kutatás</i>
17.ábra	A kitöltők foglalkoztatottsági rátájának százalékos megoszlása	<i>Saját kutatás</i>
18.ábra	A kitöltők válaszai arra, hogyan megéri-e kivándorolni külföldre	<i>Saját kutatás</i>
19.ábra	A kitöltők válaszai arra, hogyan dolgoztak-e külföldön	<i>Saját kutatás</i>

20.ábra	A kitöltők válaszai azzal kapcsolatban, hogy mennyire érezték magukat jól külföldön	<i>Saját kutatás</i>
21.ábra	A kitöltők válaszai azzal kapcsolatban, hogy véleményük szerint melyik munkavállalás jobb	<i>Saját kutatás</i>
22.ábra	A kitöltők válaszai az anyagi vonzatú kérdésre	<i>Saját kutatás</i>
23.ábra	A kitöltők válaszai arra a kérdésre, hogy véleményük szerint milyen különbségek vannak a munkavállalások között	<i>Saját kutatás</i>

24.ábra	A kitöltők válaszai arra a kérdésre, hogy véleményük szerint milyen hátrányai lehetnek a külföldi munkavállalásnak	<i>Saját kutatás</i>
25.ábra	A kitöltők válaszai azzal kapcsolatban, hogy véleményük szerint több lehetősége van-e a fiataloknak külföldön	<i>Saját kutatás</i>
26.ábra	A kitöltők válaszai azzal kapcsolatban, hogy véleményük szerint kedvezőbbek-e a fiatal diplomások külföldi munkavállalási lehetőségei	<i>Saját kutatás</i>
27.ábra	A kitöltők válaszai arra a kérdésre, hogy véleményük szerint mennyire gyakori a fiatalok külföldi munkavállalási szokása a huszonegyedik században	<i>Saját kutatás</i>

28.ábra	A kitöltők válasza arra a kérdésre, hogy véleményük szerint kedvezőbb lehet-e az idősebbeknek a külföldi munkavállalás	<i>Saját kutatás</i>
29.ábra	A kitöltők válaszai, amelyek arra vonatkoznak, hogy mennyire fontos a nyelvismeret	<i>Saját kutatás</i>
30.ábra	A kitöltők válaszai arra, hogy véleményük szerint milyen lesz a magyar munkavállalók elvándorlási szokása a közeljövőben	<i>Saját kutatás</i>
31.ábra	Az adott munkahely magyar munkavállalóinak nem szerinti megoszlása	<i>Saját szerkesztés</i>
32.ábra	Az adott munkahely magyar munkavállalóinak kor szerinti megoszlása	<i>Saját szerkesztés</i>
33.ábra	Az adott munkahely magyar munkavállalóinak	<i>Saját szerkesztés</i>
	családi állapot szerinti megoszlása	
34.ábra	Az adott munkahely magyar munkavállalóinak iskolai végzettség szerinti eloszlása	<i>Saját szerkesztés</i>

1.táblázat	Kivándorlások és visszavándorlások száma 2010 és 2020 között	<i>Koncsek Rita (2022): Az elmúlt évben egyre többen tértek haza külföldről című tanulmánya alapján saját szerkesztés</i>
2.táblázat	A 2010 és 2021 között elvándorlók nem és célország szerinti megoszlása	<i>Központi Statisztikai Hivatal (2022): A kivándorló magyar állampolgárok célországok és nemek szerint (2010-2021) táblázata alapján saját szerkesztés</i>

3.táblázat	Külföldi telephelyen dolgozó magyarok nem szerinti megoszlása 2017 és 2020 között	<i>Központi Statisztikai Hivatal, növekedés.hu alapján saját szerkesztés</i>
4.táblázat	Külföldön dolgozó magyarok kedvelt célország szerinti megoszlása 2004 és 2020 között	<i>Központi Statisztikai Hivatal, növekedés.hu alapján saját szerkesztés</i>
5.táblázat	SWOT-analízis a külföldi munkavállalás tekintetében	<i>Saját szerkesztés</i>
6.táblázat	Interjúalanyaim demográfiai jellemzői	<i>Saját szerkesztés</i>

3. Szakirodalmi áttekintés

3.1.A munkaerőpiac

A munkaerőpiac a korszerű piacgazdaság egyik nélkülözhetetlen, szerves alkotóeleme. A munkaerőpiac a munkaerő adásvételével kapcsolatos viszonyok összessége, egyszerre része a társadalmi és a gazdasági szférának. Alapvetően két kategóriája van; a munkaerő-kereslet és a munkaerő-kínálat. A „munka” önmagában nem képes megjelenni a piacon, hiszen nem elválasztható az embertől, aki magában hordozza a munkavégző képességét. (Vámosi, 2013)

A kereslet alakulásának vizsgálata a kínálatéval azonos jelentőségű a munkagazdaságtanban. A két oldal elemzésének eszközei azonban lényegesen eltérnek egymástól: míg a kínálati oldal esetében természetesen az állást kereső egyén jellemzőit és viselkedési szabályosságait elemezzük, a keresletet a vállalkozások, vállalatok és a kormányzati szervek munkapiaci viselkedése határozza meg. (Kőrösi, 2002)

A munkaerőpiac hatással van a gazdaságra, mivel a gazdaság teljesítményét a munkaerő, mint erőforrás működése, kihasználtsága alapvetően meghatározza. Másrészt hat a társadalomra, hiszen a munkaerőpiac szereplői maguk az emberek, akik azért jelennek meg a munkaerőpiacon, hogy munkájuk révén jövedelemhez jussanak. (Dajnoki, 2015)

A munkaerőpiac két formálisan azonos státusú szereplői (munkavállaló és munkáltató) közötti cserék összessége, amelyek során megvalósul a munkavállalók munkatapasztalatokkal való összekapcsolódása, illetve munkakapcsolatok közötti mozgása. A munkaerőmozgások összességét a munkaerő allokációjának, illetve reallokációjának nevezzük. Tömörebb megfogalmazásban a munkaerőpiac a munkaerő allokációs, illetve reallokációs intézménye. (Galasi, 2000)

3.2.A migráció

A migráció latin eredetű szó, melynek jelentése „vándorlás”, „helyváltoztatás”, „elvándorlás”, „elköltözés”; a lakosság tömeges lakóhelyváltoztatása egy országon belül vagy áttelepülése egyik országból a másikba. (Bakos, 1994)

A migráció az emberi történelem folyamán mindenkor jelen lévő népmozgalom, amelynek során kisebb vagy nagyobb számú népesség földrajzi tekintetben elmozdul, átmenetileg vagy véglegesen szálláshelyet, települési területet változtat. A fogalom egyfelől a meghatározott területről való kivándorlás, másfelől egy másik területre való bevándorlás teljes esemény-és hatástörténetét, valamint mechanizmusait öleli fel. (Póczik, 2008)

A migráció definíciója önmagában fontos és sok bizonytalanságot jelentő kérdés. Amennyiben elfogadjuk azt a szokásos és a nemzetközi statisztikákban elfogadott értelmezést, ami szerint migránsnak az tekinthető, aki egy évig tartózkodik távol, akkor nagyon sokan esnek ki a rostán. A migráció mind gyakrabban jelent tartós és egyirányú lépés helyett ismétlődő munkavállalást, amit hazatérő időszakok szakítanak meg. (Agunias, 2006)

Az emberi helyváltoztatás vagy vándorlás, valamint az azzal kapcsolatban érvényesülő társadalmi és gazdasági hatások már régóta színterei a közvélekedésnek vagy a tudományos gondolkodásnak. A migráció elméleti alaptéziseinek, kutatásának és legfontosabb elméleti tudnivalóinak napjainkban már könyvtári irodalma van, fogalmi ismérveinek számos megközelítés látott napvilágot, de a migráció definíciójának középpontjában még mindig emberi magatartás, a lakóhely megváltoztatása, a költözés vagy a vándorlás áll. (Hautzinger-Hegedüs- Klenner, 2014)

A migráció, mint társadalmi jelenség értéksemleges kifejezés is, amelynek vannak egyértelműen pozitív és negatív hatásai. (Ördög, 2013)

A vándorlás mögött azonban részletesebben is körvonalazható tényezők állapíthatók meg. A migrációs döntés kifejezi a kibocsátó és befogadó ország polgárainak

elégedettségi szintjét, illetve a politikai és gazdasági helyzetet, emellett a migráció a mozgásra való képességet jelenti. (Rédei, 2007)

3.3.A migráció okai és típusai

A migráció okait tekintve az alábbi szempontok szerint tudjuk azt megkülönböztetni:

Szociális-politikai okok

Az etnikai, vallási, faji, politikai és kulturális alapon történő üldözés áldozatai sokszor arra kényszerülnek, hogy elhagyják országukat. A migrációt kiválthatja háború, fegyveres konfliktus, vagy annak a veszélye, illetve a menekülők sokszor saját kormányuk fenyegeti. A fegyveres konfliktusok, vagy az emberi jogok megsértése miatt menekülők általában humanitárius támogatást kapnak. Olyan országban telepednek le, amely befogadó a humanitárius okok miatt menekülőkkel szemben. A menekültek gyakran a legközelebbi biztonságos országban telepednek le. (Internet 2)

Demográfiai és gazdasági okok

A demográfiai tényezők határozzák meg, hogy egy társadalom növekvő vagy csökkenő, előregedő vagy fiatal, ez hatással van az adott ország gazdaságára, a foglalkoztatási lehetőségekre. A demográfiai vagy gazdasági okok miatti migrációnak főként az adott ország munkanélküliségi rátájához, a munkavállalók jogaihoz, munkakörülményeinek biztosításához és az állam gazdaságának helyzetéhez van köze. Az ilyen típusú migráció egyik tipikus példája, amikor valaki a magasabb bérek, oktatási lehetőségek, vagy magasabb életminőség reményében költözik egy másik országba. (Internet 2)

Környezeti hatások

A környezet mindig is a migráció egyik fő mozgatórugója volt, az embereknek menekülniük kell a természeti katasztrófák, például árvizek, hurrikánok és földrengések elől. Az éghajlatváltozás pedig várhatóan növeli majd a katasztrófák számát, így a jövőben még több ember indulhat útnak ilyen okok miatt. (Internet 2)

Az emberi vándorlás számos szempont figyelembevételével, különböző módon csoportosítható. (Lőrincz-Zámbó, 2012)

Külső vagy belső (országban belüli vagy nemzetközi) migráció

A migráció csoportosításának egyik legismertebb szempontja a vándorlást aszerint különbözteti meg, hogy az államhatár átlépésével valósul-e meg. Az országban belüli vándorlás alapja, hogy az államok a területükön jogszerűen tartózkodó (saját állampolgárságú és a területre jogszerűen belépett) személyek számára általában megengedik a tartózkodást és a szabad helyváltogatást. (Hautzinger-Hegedüs-Klenner, 2014)

A belső migráció esetén a legfőbb mozgatórugót a gazdasági okok jelentik, amelyek közül kitüntetett szerepet játszanak a munkaerőpiaccal kapcsolatos motivációk. (Bába, 2008)

Az államhatár átlépésével járó migráció jogalapja is a szabad helyváltogatáshoz való jog. Ez azonban a belső migráció szabályozásához képest sokkal összetettebb normarendszert feltételez. A mozgás szabadságának általános értelmezéséhez napjainkban már hozzátartozik az ország területére való belépés lehetősége, az onnan való kiutazás, a kivándorláshoz és a hazatéréshez való jog, illetve az ezeket érvényesítő, korlátozó vagy kizáró jogintézmények köre. (Tóth, 2004)

Kifelé vagy befelé irányuló migráció (kivándorlás vagy bevándorlás)

A kivándorlás a származási vagy kiindulási helye szerinti ország állami főhatalma alóli kikerülést vonja maga után. (Internet 8)

A kivándorlás oka a gazdasági természete mellett lehet a push-faktorok keletkezése is. Míg a kivándorlás esetében push tényezők, úgy a bevándorlás esetében pull tényezők (vonzófaktorok) játszanak szerepet. A migráció racionális mivoltából eredően egy ország területére csak abban az esetben irányul vándorlás, ha az a migráció alanyai egyéni érdekeit szolgálja. (Ravenstein, 1977)

A bevándorlás ilyen szempontból a célország politikai és gazdasági jellemzőitől függ, hiszen a bevándorlók olyan országot keresnek, ahol menedéket kaphatnak a politikai

üldözés elől, illetve ahol gazdasági szükségleteiket jobban ki tudják elégíteni. Napjainkban elsődleges migrációt motiváló tényezőnek minősül az a fajta gazdasági perspektívanélküliség, amely nem okoz közvetlen egzisztenciakárosodást. Az ilyen személyes indíttatást gerjeszthetik a célországban fellelhető vonzó munkakörülmények és szociális ellátórendszerek, amelyek azonban a gazdasági összeomlás és a nemzetiségi konfliktusok éleződésének víziójával járhat. (Cseresnyés, 2005)

Egyéni vagy többes migráció

A migráció meghatározható az abban résztvevők száma vagy terjedelme szerint is. Kiinduló tételként kell azonban megfogalmazni, hogy a vándorlás, mint emberi magatartás mindig egy természetes személyhez, a migránshoz kapcsolódik. Az egyén van a központban a vándorlás során létrejövő egyes jogviszonyokban is. (Gödri, 2008)

Az egyéni migráció mind a döntést, mind a cselekvést tekintve önállóan történik. Előfordulhat, hogy a vándorlásban többen is összekapcsolódnak, de ez a kapcsolat csak laza köteléken alapuló mozgást jelent, amelynek során a társak akár örökre is eltávolodhatnak egymástól. Az egyéni migráció a kezdetektől megőrzi individualista jellegét, az utazás mögött meglévő, konkrét személyhez kapcsolódó törekvés nem kapcsolódik szorosan másokhoz. A csoportos migráció meghatározása mögött az egyéni célok kapcsolata figyelhető meg. A csoportos mozgás mögött lehetnek rokoni vagy baráti kapcsolatok, amelyek egyaránt jelentős szerepet játszhatnak az elindulás és a megérkezés vagy beilleszkedés során. (Sík, 2012)

Szabad akaraton alapuló vagy kényszer szülte migráció (önkéntes vándorlás vagy elmenekülés)

A migrációban érvényesülő motivációs tényezők szerint a vándorlás alapulhat szabad akaraton, avagy olyan körülmények túlsúlyba kerülésének a hatására, amelyek nem hagynak választást a migrációban résztvevő számára arra, hogy akaratának megfelelően ne éljen a helyváltoztatás szabadságával. A szabad akaraton alapuló vándorlás vagy költözés esetében a migráció mögött elsősorban gazdasági érdekek, azon belül a célország felől érzékelhető húzóhatások érvényesülnek. Önkéntes vándorlás esetén az egyén a mozgás szabadságával, azon belül is az ország megválasztásának-így egy ország

területének elhagyása és a letelepedés, munkavállalás-jogával kíván élni. (Tóth-Majtényi-Pap, 2009)

Az önkéntes vándorlással szemben a kényszer szülte migráció mögött nem gazdasági, egy jobb életkörülményeket biztosító hely ígérete feszül, hanem az egyén akaratán kívüli krízishelyzet, amely mint taszítóerő minden más tényezőnél hangsúlyosabban jelentkezik, és lényegében nem hagy esélyt a későbbi vándornak arra, hogy a migrációban ne vegyen részt. A kényszersmigráció ugyanakkor a kiinduló tényező egyénre gyakorolt hatása, illetve a kényszer dominanciája tekintetében is tovább értelmezhető. A kényszersmigrációt előidézhetik társadalmi vagy természeti jelenségek, amelyek miatt az életkörülmények elviselhetetlenné válnak, vagy amikor valamilyen fegyveres konfliktus miatt alapvető emberi jogok gyakorlása válhat kétségessé. (Internet 6)

Időszakos vagy tartós (ideiglenes vagy állandó célú, elsődleges vagy másodlagos) migráció

A migráció elsősorban térbeli fogalom, hiszen a vándorlás alapvetően csak ebben a dimenzióban képzelhető el. Emellett, ugyanakkor a migráció a vándorlás időtartama szempontjából is értelmezhető. Sőt, a mozgás szándéka mellett az időtartam az a tényező, amely a migráció meghatározása szempontjából érdekes lehet. A mozgás jellege, tartóssága alapján beszélhetünk a rövid tartamú, ideiglenes kiutazásról és az ideiglenes (határozott idejű) tartózkodásról, továbbá megkülönböztetjük a végleges távozást, valamint az ahhoz társuló letelepedést (határozatlan idejű tartózkodást), illetve a huzamosabb távollétet követő hazatelepedést vagy hazatérést. (LukácsKirály, 2001)

Gazdasági, politikai, ökológiai vagy kulturális migráció

A migráció felosztásának egyik legáltalánosabb módja, hogy annak mi a konkrét kiváltó oka, motivációs tényezője. Korinek László szerint a világ fejlett és fejletlen régiói között meglévő tetemes életminőség-különbség, valamint a demokratikus és az egyes polgáraikat üldöző anti-demokratikus államok között biztonsági okok miatt létezik gazdasági és politikai migráció. (Korinek, 2010)

Gazdasági indíttatású a migráció, ha annak kiváltó oka a jobb megélhetésre törekvés, a származási országban lévő, elsősorban finansziális lehetőségeknél jobb feltételek keresése. A fentiekkel összhangban a gazdasági migráció minden esetben önkéntes vándorlást feltételez, azaz a jobb pénzügyi lehetőségek keresése, avagy a származási országban tapasztalható megélhetési lehetőségek szűk vagy ki nem fizetődő volta nem lehet alapja menedékjogi státusz megadásának. (Melegh, 2011)

Szintén külön típust jelenthet a környezeti problémák miatti vándorlás. E helyzetváltoztatásnak továbbá politikai vonatkozásai is lehetnek, hiszen az ilyen ártalmak, a természeti vagy ipari katasztrófák, a krónikus vízhiány vagy más okból élehetlenné váló környezet előidézte a migrációt. (Sallai, 2012)

A vándorlásnak kulturális vonzatai is lehetnek. Egyfelől maga a kultúra is mozoghat, amelynek révén a kulturális migráció nem más, minthogy az egyes földrészekre, országokra vagy országrészekre jellemző szokások az ember és az információ áramlása révén távoli területekre is eljutnak, integrálódnak. (Kovács-Szarka, 2003)

3.4.A nemzetközi migráció és a belső vándorlás

3.4.1. A nemzetközi migráció jellemzői

A nemzetközi vándorlások végcélja lehet egy másik ország, vagy egy másik kontinens is. Ha kontinensek között zajlik, akkor interkontinentális, ha azon belül, akkor intrakontinentális migrációról beszélünk. Nemzetközi migráció esetén van egy „küldő” vagy „kibocsátó” állam és egy-egy „fogadó” állam. (Internet 4)

3.4.2. A nemzetközi migráció előnyei és hátrányai

Az emberek mindig új és jobb otthont kerestek, ezért a vándorlás a sajátjuknál viszonylag gazdagabb országok felé irányul. A nemzetközi migráció érinti a gazdaságot, a népesedést, a politikát, a nemzetbiztonságot, a kultúrát, a nyelvet, sőt még a vallást is. Az egyes országok magasan vagy alacsonyan képzett munkaerő iránti igénye a bevándorlási politikát befolyásolja. Néhány gazdasági szektor például-szolgáltatások, mezőgazdaság-számít a bevándorló munkaerőre. Ez a bevándorlók számára is előnyös lehet. Az előregedő társadalmak is igyekeznek a bevándorlókat

magukhoz vonzani, mivel a lakosság előregedése miatt pótolniuk kell a munkaerőpiacon fellépő munkaerőhiányt. A kibocsátó országokra és gazdaságokra, ahonnan a bevándorlók távoznak, a migráció egyszerre lehet áldás és átok: pénzt, külföldi kapcsolatokat biztosít, ugyanakkor elveszi a rátermett és szakképzett munkaerőt. (Internet 4)

3.4.3. A belső vándorlás típusai

Az országon belüli mozgások lehetnek interregionális mozgások vagy intraregionális mozgások. Ezen mozgásokat egyrészt az urbanizációs folyamatok váltották ki.

Legtipikusabb példája, a faluból városba költözés. Megfigyelhető egy másik irányú vándorlás is, a perifériáról a centrumtérbe költözik a lakosság. Ha a lakó és a munkahely között következik be a vándorlás, akkor ingázásról beszélünk. (Internet 4)

3.5. A migráció osztályozása és szabályozásának alapfogalmai

Sorszám	Lehetséges kritériumok	Típusok	
1.	Országhatár átlépése	Belső	Külső
2.	Döntéshozók köre, döntéshozatal módja	Önkéntes	Kényszer
3.	Törvényi szabályozás	Legális	Illegális
4.	Vándorlók száma	Egyéni	Csoportos
5.	Távolmaradási, ill. tartózkodási időtartam	Ideiglenes	Végleges
6.	Indokok	Okok	Célok

Forrás: Illés, 2000

1. ábra: A migráció osztályozása

A migrációt érintő szabályozás alapfogalmai körébe azok az alapvető meghatározások tartoznak, amelyek az emberi helyváltoztatáshoz kapcsolódó egyes joganyagot foglalják magukban. (Hautzinger, 2016)

3.5.1. A migrációs jog

A vándorlás jogának első jogi emlékei az ókori Rómából származnak. Az *ius migrandi* a mozgás vagy a helyváltoztatás szabadságaként egyszerre foglalta magában a bevándorlás és a letelepedés lehetőségét és a kivándorlással összefüggésben azt, hogy a római polgár más államba költözése milyen jogkövetkezménnyel jár. (Broadhead, 2001)

A migráció joga a későbbiekben a mozgás szabadságával fonódott össze. Maga a mozgásszabadság a legrégebben elismert és ezáltal a történelem során gyakorta korlátozott alapjoggá vált. A mozgásszabadság a jogtörténetben először az országon belüli költözés és letelepedés szabadságát jelentette és csak idővel később, a modern állam megjelenésével és az államhatárok hatósági ellenőrzése alá vonásával alakult ki a huszadik században a nemzetközi migráció szabályozása. (Tóth-Majtényi-Pap, 2009)

3.5.2. A külföldi jog és a nemzetközi jog

Egy állam jogalkalmazásában a külföldi jog akkor lehet érdekes, ha az adott ország belső viszonylatában polgári jogi, családi jogi és munkajogi vonatkozású. (Mádl-Vékás, 1997)

Mind a migrációs, mind a nemzetközi magánjogi szabályozástól élesen el kell különíteni a nemzetközi jog fogalmát, amelynek tárgyát elsősorban az államok közötti kapcsolatok képezik, amelyek az államok, mint a főhatalom gyakorlói között jönnek létre. A nemzetközi jog azoknak a magatartási szabályoknak az összessége, amelyek különböző szuverén államok közötti kapcsolatok rendezését szolgálják és az államok megegyezésével jönnek létre. (Bokorné, 1999)

A nemzetközi jog fejlődése felfogható olyan folyamatként, amely a népek számára a legtöbb szenvedést okozó erőszakos cselekményeknek a korlátozását vagy megtiltását célzó szabályok megalkotásában és érvényesítésében áll. (Herczegh, 1981)

3.5.3. Az idegenjog

A származási állam polgára bárhol is tartózkodik, megköveteli a feltétlen hűséget, a hazai jog követését a tartózkodási helytől függetlenül, a fogadó ország pedig szintén

elvárja, hogy az idegenek tartózkodjanak a jogsértő cselekményektől. Alaphelyzet, hogy a külföldi kötelessége betartani a tartózkodása szerinti ország jogrendszerét, az adott állam pedig jogszabályi keretek között ellenőrzi a nem honos személyekkel összefüggő jogviszonyokat. (Balga, 2015)

Az idegenjog tágabb értelemben a külföldiekkel kapcsolatos jogszabályok olyan összessége, amelyek az adott állam jogszabályban rögzített állásfoglalását fejezik ki a vele állampolgársági kötelékben nem álló, de különböző társadalmi viszonyokban vele kapcsolatba került természetes vagy jogi személyek helyzetére (jogaira és kötelességeire). (Éliás, 1987)

3.6. Kit tekinthetünk migránsnak és menekültnek?

Klasszikus megfogalmazás, értelmezés szerint azok tekinthetők migránsoknak, akik lakóhelyüket elhagyva más országba költöznek, ott tartósan letelepednek a befogadó, illetve célország állandó népességének részévé válnak. Egy meghatározott országban, egy adott időszakban élők közül azok tekinthetők migránsnak, akik tartósan ott élnek, és nem az adott országban születtek. (Internet 5)

A köznyelvben menekültnek azt a külföldi állampolgárt vagy hontalan személyt nevezik, aki vallási, faji, politikai okokból vagy valamely nemzetiséghez, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása miatti üldöztetése-vagy az üldöztetéstől való megalapozott félelme-miatt hagyta el állampolgárság szerinti országát vagy korábbi lakóhelyét. (Kapitány, 2015)

3.6.1. A migránsok csoportosítása

- I. Etnikai migráns: akiknél a kisebbségi helyzet jelentette a vándorlás kiváltó okát.
- II. Gazdasági migráns: akiket leginkább az életfeltételek javításának szándéka, a gyerekek jövője iránti aggodalom késztetett a vándorlásra.
- III. Karriermigránsok: képességeik jobb kihasználásának, szakmai előrejutásuknak a lehetősége a motiváló tényező.
- IV. Családegyesítő migránsok: a szekunder migráció alanyai, követik a családból elvándorolt, a fogadó országba sikeresen integrálódott személyeket. (Spéder, 2004)

3.7. A népvándorlás, kivándorlás

A népvándorlás korrekt és rövid definíciója a *Magyar Nagylexikon* szócikke alapján a következő: „népvándorlás: a lakóhelyüket gazdasági vagy politikai okból elhagyó népek nagyobb földrajzi területet érintő, más népekkel összeütközéseket kiváltó elmozdulása, áttelepülése”. (Magyar Nagylexikon, 2003)

A vándorlás egyéni vagy csoportos akarat eredménye, amelyet az általános társadalmi, gazdasági, politikai folyamatok, az egyéni szándék és a mindennapok történései együtt, egyszerre határoznak meg. (Rédei, 2007)

Kivándorló külföldi állampolgár az a személy, aki a visszatérés szándéka nélkül elhagyja az országot, vagy nem újítja meg lejárt tartózkodási, letelepedési, bevándorlási kérelmét. (Internet 3)

Kivándorló magyar állampolgároknak azok a személyek számítanak, akik külföldi letelepedés szándékával, a visszatérést nem tervezve (véglegesen), vagy a visszatérést tervezve, de tartósan (ideiglenesen) hagyják el Magyarországot, és ezt be is jelentik. (Kapitány, 2015)

3.7.1. A kivándorlás okai:

A kivándorlásnak lehetnek ciklikus és strukturális okai is. (Docquier-Rapoport, 2012)

I. Ciklikus okok:

- *munkanélküliségi ráta, elhelyezkedési esélyek különbségei a küldő és a fogadó ország között:* A kivándorlási döntésben az elhelyezkedési esélyek kulcsfontosságúak. Recesszióban megnő a munkanélküliség, ami toló hatásként a kivándorlás valószínűségét növeli, miközben a fogadó országban húzó hatásként jelenik meg az alacsony munkanélküliség, magas állástalálási ráta. (DocquierRapoport, 2012)

II. Strukturális okok:

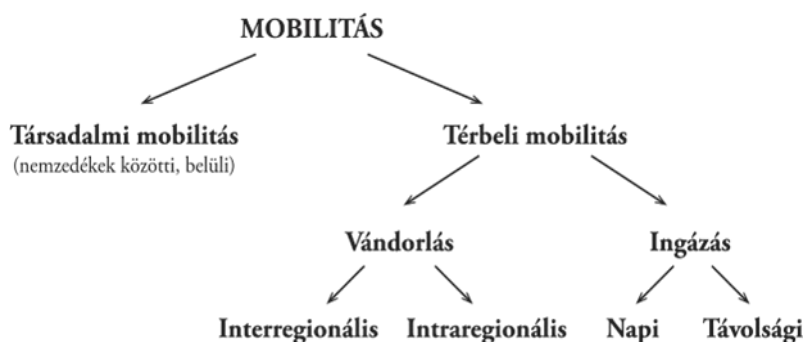
- *bérkülönbségek:* a neoklasszikus elméletek szerint a bérkülönbségek (amelyek a tőke és a munka relatív mennyiségének és így termelékenységének eltéréseit tükrözik a

küldő és a fogadó ország között) nagymértékben befolyásolják a kivándorlási döntést. A munkaerő nemzetközi vándorlása hozzájárulhat az országok közötti bérek kiegyenlítődéséhez. A bérkülönségnek ugyanakkor elég magasnak kell lennie ahhoz, hogy a költözés, a beilleszkedés költségeit is fedezze.

- *nyelvi hasonlóság, illetve a fogadó országban lévők száma a küldő országok állampolgárai közül:* növeli a kivándorlás valószínűségét, a küldő és a fogadó ország nyelvének hasonlóságát, valamint a bevándoroltak számát a fogadó országban.
- *adminisztratív akadályok:* a bevándorlás és munkavállalás adminisztratív terheinek csökkenése az országok között pozitívan befolyásolja a nemzetközi vándorlást.
- *jóléti kiadások eltérése a küldő és a fogadó ország között, szociális ellátórendszer, oktatási rendszer:* különösen a tartós kivándorlás esetében lehet lényeges tényező a jóléti kiadások szintje, az ellátás nagyvonalúsága, az oktatási rendszer fejlettsége.
- *kulturális környezet:* az általános politikai hangulat, instabilitás, kulturális kirekesztődés növelheti a kivándorlás valószínűségét, miközben a fogadó országok e szempontokból általában kedvezőbb feltételeket tudnak biztosítani. (DocquierRapoport, 2012)

3.8. Az ingázás és a brexit

Ingázásnak minősül az a munkába járás, amely településhatár átlépésével jár. Két fajtája van: a napi ingázás és a távolsági ingázás. A lakóhelyük és a munkahelyük között naponta utazók a napi ingázók; a nem napi gyakoriságú, túlnyomó részt hetente, kéthetente, vagy annál ritkábban utazók a távolsági ingázók. (Illés, 2000)

2. ábra: A mobilitás szerkezeti bontása

Az ingázás kialakulásának négy feltétele van:

- I. Szabad munkaerő a küldő településen.
- II. Be nem töltött munkahely a fogadó településen.
- III. Megfelelő közlekedési kapcsolat a két település között.
- IV. Az utazási idő hosszúsága még elfogadható-elviselhető legyen az ingázó számára.

(Illés, 2000)

A Brexit a britek, azaz az Egyesült Királyság Európai Unióból való kilépését jelenti. A Brexit szó a British és exit szavak összevonásából keletkezett. A sorsdöntő brexit népszavazásra 2016. június 23-án került sor, amikor is a britek 72 százalékos részvételi arány mellett az EU-ból történő kilépés mellett döntöttek. A soft Brexit, azaz puha Brexit azt a forgatókönyvet takarja, amikor az Egyesült Királyság és az Európai Unió teljes egyetértésben hozná meg a kilépési döntéseket és az EU legfontosabb alappillérei (például a munkaerő szabad áramlása) változatlanul érvényesek lennének. A hard Brexit esetében megszűnne a munkaerő szabad áramlása, a britek döntenék el kit engednek be az országukba. (Internet 1)

4. A külföldi munkavállalás jellemzői a statisztikai adatok tükrében

4.1. Az uniós elvándorlás változó folyamata

Az EU bővülése, a kelet-európai országok 2004 utáni csatlakozása, a munkaerő szabad áramlásának a lehetősége, kiteljesedése megváltoztatta az Unión belüli mozgásokat. (Kahanec-Pytliková-Zimmermann, 2016)

A gazdasági és munkaerő-piaci hatásokat részletesen és bőségesen vizsgálja a nemzetközi szakirodalom. (Kahanec-Zimmermann, 2016)

Természetessé vált az elvándorlás, amely nem átmeneti, hanem sokkal inkább egy likvid, állandóan változó folyamat. (Engbersen, 2018)

A korábbi időszakok gazdasági motivációjú bevándorlása, az 1950-60-as évek vendégmunkás programja vagy az EU korábbi dél-európai és újabb kelet-európai irányú bővítési folyamatának összehasonlítása tanulságos párhuzammal szolgál az európai munkaerőpiac és a szabad munkavállalás sajátosságaira. (Constant-Massey, 2003)

A Brexit sokkja is kihívást jelentett a szabad munkaerőmozgás megértésében és az igazolódott, hogy hatására inkább azok térnek haza vagy mentek tovább egy harmadik országba, akik amúgy is ezt tervezték, s a maradékat helyzetük feladásának anyagi és szociális költsége inkább visszatartotta ettől a lépéstől. (Kilkey-Piekut-Ryan, 2020)

Miközben változik az Unión belüli mozgás iránya, természete, keveset változnak a mozgást fenntartó hatások, az Unión belüli gazdasági különbségek, bár a kelet-európai új EU-országok helyzete és az általuk adott gazdasági válaszok nem egységesek. Az otthoniakat segítő hazautalások mellett a hazaáramló tudás, a transzformált életminőség, kultúra is mindinkább megjelenik a kibocsátó országokba visszaszivárgó hatások között. (White-Grabowska-Kaczmarczyk-Slany, 2018)

A kivándorló-illetve az országot hosszabb-rövidebb időre elhagyó-népesség demográfiai és társadalmi összetétele jelentős következményekkel jár az érintett országra nézve. A kibocsátó ország esetében alapvetők a munkapiaci hatások,

melyeket nagyban meghatároz az elköltözők életkora, iskolai végzettsége, korábbi munkapiaci helyzete és munkatapasztalata. A képzettek, szaktudással rendelkezők távozása az ország gazdasági növekedését is negatívan befolyásolhatja. Emellett számolni kell még a kivándorlók életkorából, családi helyzetéből, meglévő, illetve születendő gyermekeik számából adódó demográfiai hatásokkal is. Bár az emberi tőke állományában elszenvedett veszteséget hosszabb távon a visszavándorlás kompenzálhatja, rövidebb távon a negatív hatások a meghatározók. (Hárs- Simon, 2015)

A kétezres évek végéig az EU-hoz 2004 után csatlakozott országokból megindult példátlan értékű elvándorlás Magyarországot lényegében érintetlenül hagyta, a helyzet azonban 2010 után gyorsan változott. A *Társadalmi Riport* legutóbbi kötetében megjelent tanulmányban úgy fogalmaztunk, hogy a hazai elvándorlás megkésve indult, de gyorsan növekvő és kiteljesedő a folyamat, az elvándorlást ösztönző és motiváló tényezők tartósak és erősnek tűnnek, az elvándorlás intenzitása várhatóan fennmarad. (Hárs, 2018)

4.2. Az elvándorló, illetve visszavándorló magyarság számának eloszlása 2010 és 2020 között

2010 és 2020 között 430.000-en vándoroltak el Magyarországról, a visszavándorlások száma pedig 198.000 körül alakult ugyanebben az időintervallumban-derült ki abból a tanulmányból, ami a Központi Statisztikai Hivatal *Demográfia* című népességtudományi folyóiratban jelent meg. 2020-ban a Magyarországról történő kivándorlások száma 18.000 körül alakult, a korábbi években tapasztalható 37.000-51.000 fős kivándorlásokhoz képest, a visszavándorlók száma 2020-ban 26.000 fő volt. (Koncsek, 2022)

1.táblázat: Kivándorlások és visszavándorlások száma 2010 és 2020 között

Kivándorlások száma			Visszavándorlások száma	
Év	Összesen	Ebből első kivándorlás	Összesen	Ebből első visszavándorlás
2010	16.745	16.374	2.940	2.825
2011	27.175	26.336	4.614	4.392
2012	42.428	40.143	8.669	8.146
2013	44.934	41.921	11.229	10.322
2014	49.483	44.996	14.949	13.517
2015	51.088	45.259	19.018	16.930
2016	52.756	44.961	20.325	17.598
2017	47.209	40.102	29.182	25.543
2018	42.917	35.351	30.499	26.523
2019	37.213	29.457	29.947	25.639
2020	18.146	13.775	26.157	21.140

Forrás: Koncsek, 2022

2019-ben a 37.000 fős kivándorlás mellett, közel 30.000-en választották ismét állandó lakóhelyül Magyarországot. A tanulmány szerint az évtized elején, a kivándorlások intenzív szakaszában távozók fele máig nem tért vissza, a külföldön élő magyarok számának folyamatos növekedése pedig az évtized második felétől kezdve lehetővé tette a folyamatos visszaáramlásokat a hosszabb idő óta külföldön élők köréből is. Az évtized végére Nagy-Britannia sokat veszített népszerűségéből a kivándorlók között, így mostanra Németország és Ausztria tekinthetők a legfőbb célországoknak-írják. (Koncsek, 2022)

A KSH meghatározása szerint kivándorlóknak azok számítanak, akik külföldi letelepedés szándékával, a visszatérést nem tervezve (véglegesen) vagy a visszatérést tervezve, de tartósan (ideiglenesen) hagyják el Magyarországot, és ezt be is jelentik.

2013 márciusában az ideiglenes távozás bejelentési kötelezettsége megszűnt. A hivatal azt is rögzíti, hogy a kivándorlók számának becslése megbízható, hivatalos kivándorlásra vonatkozó statisztikai adatok hiányában nehézségekbe ütközik. A hazai becslés kérdőíves adatfelvételekre épít, és a tükörstatisztikák segítségével vizsgálja a külföldön tartózkodó, illetve egy-egy évben távozó magyarok számát, annak változását. Az adatok 2015-től kezdtek csökkenni. 2015-ben 32.852-en hagyták el az országot, 2016-ban 29.425-en, 2017-ben 26.957-en, 2018-ban 23.808-an, 2019-ben 21.900-an. A csökkenés mértékét a járvány és a brexit is befolyásolhatta. A kivándorló magyarok 37 százaléka Ausztriát, 27 százaléka Németországot, 10 százaléka NagyBritanniát választotta új otthonának. Miközben az Ausztriába kivándorlók hányada emelkedett 2019-hez viszonyítva, addig Németországé enyhén, Nagy-Britanniáé jelentősen csökkent. (Internet 7)

4.3. Az elvándorló magyarság nem, kor, családi állapot szerinti megoszlása

Külföldre leginkább a fiatal korosztály tagjai vándorolnak: 42 százalékuk 30 év alatti, 68 százalékuk pedig nem érte el a 40 éves kort. Ezek az arányok jelentősen eltérnek az itthoni népesség kormegoszlásától (31 és 44 százalék). A kivándorlók 53 százaléka férfi, családi állapot szerint pedig túlnyomó részük nőtlen, illetve hajadon (65 százalék) volt. Noha a ki-és visszavándorló magyarokra vonatkozó statisztika is alábecsüli a tényleges mozgások számát, feltételezhetjük, hogy a hazatérés bejelentésében ők inkább érdekeltek-áll a KSH beszámolójában. (Internet 7)

2.táblázat: A 2010 és 2021 között elvándorlók nem és célország szerinti megoszlása

Férfi												
Ország	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ausztria	546	1.514	1.470	2.668	3.678	3.890	3.893	3.961	3.712	3.846	3.798	4.665
Németország	537	1.995	2.494	3.984	6.276	6.514	5.438	5.111	4.151	3.489	3.035	3.762
Egyesült Királyság	1.399	1.582	1.606	2.721	3.625	3.621	2.963	2.259	1.707	1.311	839	622
Egyéb	1.003	1.463	1.352	2.191	3.216	3.532	3.279	3.256	3.030	2.789	2.544	3.088
Összesen	3.485	6.554	6.922	11.564	16.795	17.557	15.573	14.587	12.600	11.441	10.216	12.137

Nő												
Ország	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ausztria	531	1.300	1.292	2.491	3.644	3.953	3.770	3.620	3.488	3.601	3.381	3.340
Németország	501	1.315	1.749	2.831	4.423	4.734	4.077	3.495	3.073	2.631	2.220	2.599
Egyesült Királyság	1.597	1.835	1.722	2.811	3.635	3.548	3.056	2.360	1.809	1.484	1.014	757
Egyéb	1.204	1.409	1.279	1.883	2.888	3.060	2.949	2.895	2.838	2.743	2.491	2.897
Összesen	3.833	5.859	6.042	10.016	14.590	15.295	13.852	12.370	11.208	10.459	9.106	9.593
Összesen												
Ország	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ausztria	1.077	2.814	2.762	5.159	7.322	7.843	7.663	7.581	7.200	7.447	7.179	8.005
Németország	1.038	3.310	4.243	6.815	10.699	11.248	9.515	8.606	7.224	6.120	5.255	6.361
Egyesült Királyság	2.996	3.417	3.328	5.532	7.260	7.169	6.019	4.619	3.516	2.801	1.853	1.379
Egyéb	2.207	2.872	2.631	4.074	6.104	6.592	6.228	6.151	5.868	5.532	5.035	5.985
Összesen	7.318	12.413	12.964	21.580	31.385	32.852	29.425	26.957	23.808	21.900	19.322	21.730

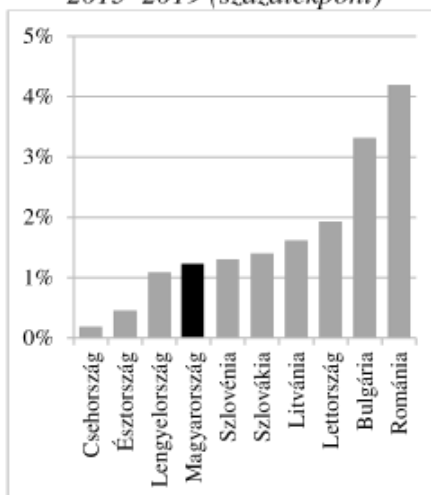
Forrás: KSH, 2022

4.4. Az elvándorló magyarság iskolai végzettség szerinti megoszlása más nemzetekkel szemben

A magyarországi elvándorlásban az iskolai végzettségek szerinti különbségek, a felsőfokú végzettségűek folyamatosan magas, az alacsony iskolai végzettségűek alacsony elvándorlási aránya bizonyult fontosnak és tartósnak. (Hárs, 2018)

Iskolai végzettség szerint és országonként jelentősek a különbségek az elvándorlási arányokban. 2015 és 2019 között az alacsony iskolai végzettségűek nettó elvándorlása árnyalatnyit növekedett. (Hárs, 2020)

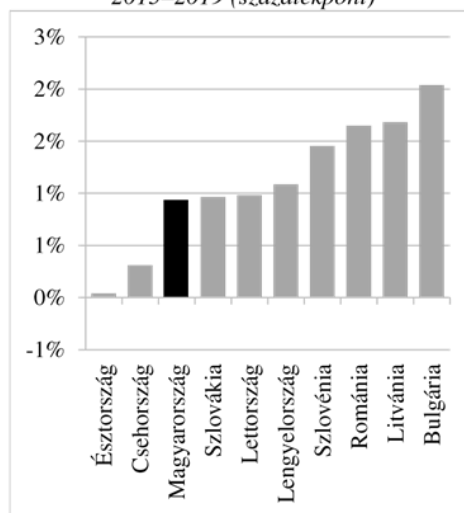
*Elvándorlási arány nettó változása,
2015–2019 (százalékpont)*

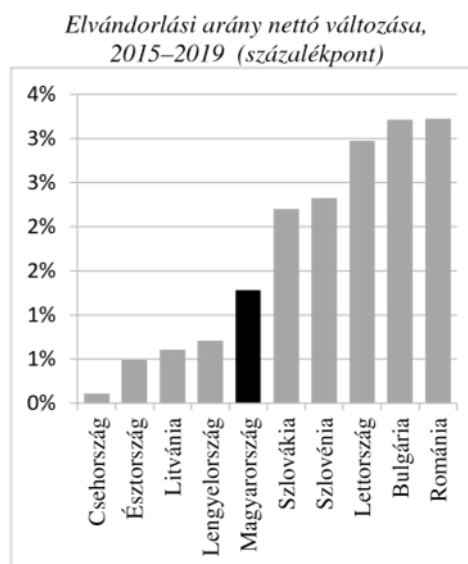
Forrás: Eurostat online adatbázis

3. ábra: Elvándorlási arány nettó változása, 2015–2019 között az alacsony végzettségűeket tekintve

*Elvándorlási arány nettó változása,
2015–2019 (százalékpont)*

4. ábra: Elvándorlási arány nettó változása, 2015-2019 között a középfokú végzettségűeket tekintve

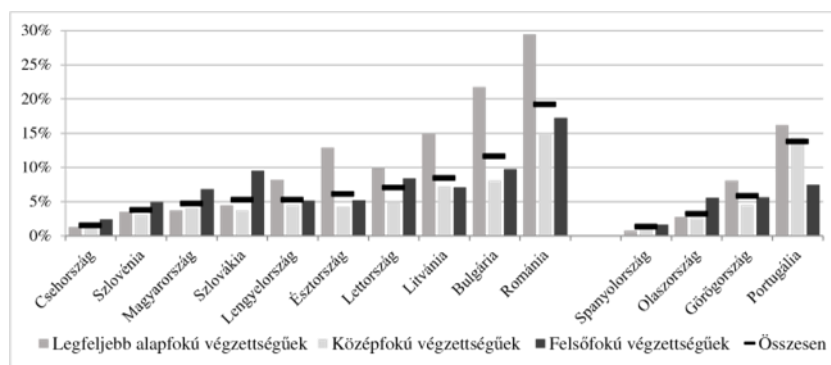

Forrás: Eurostat online adatbázis

5. ábra: Elvándorlási arány nettó változása, 2015-2019 között felsőfokú végzettségűeket tekintve

Szembeszökő, hogy azokban az országokban, ahol összességében jelentős az elvándorlás, ott alacsony-és lényegesen kisebb mértékben a középfokú-iskolai végzettségűek teszik ki az elvándorlók nagy többségét. A kvalifikált felsőfokú végzettségűek elvándorlásának az aránya érthetően nagyobb aggodalmat kelt. Az agyelszívás, a képzett polgárok elvesztése miatt a magasan kvalifikáltak elvándorlása nagyobb és nehezebben pótolható veszteségnek tűnik. Azokban az országokban, ahol az elvándorlás viszonylag kisebb arányú, ott a felsőfokú végzettségűek elvándorlásának az aránya relatíve magas és meghaladja az átlagos elvándorlási arányt. A felsőfokú végzettségűek elvándorlásának a relatív aránya alapján kétféle mintázat és ezek kevert formája rajzolódik ki. A régió országainak a többségében a legképzettebbek nettó elvándorlási aránya nem tért el jelentősen egymástól, 2019-ben 5-6 százalék között volt. Magyarország esetében ezt kevéssel meghaladva közel 7 százalék az arány, de a 10 százalékot csak a kiugró romániai

elvándorlás haladja meg, miközben az alacsony végzettségűek elvándorlásának az aránya nagyon eltérően alakul a vizsgált országokban. (Hárs, 2020)

Forrás: Eurostat online adatbázis

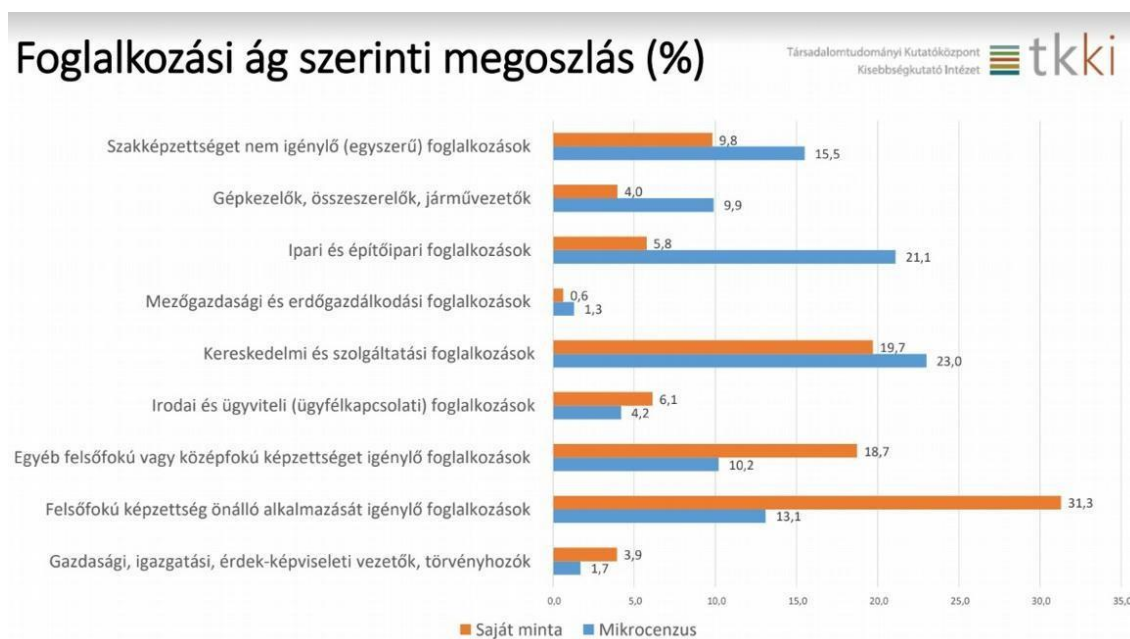
6. ábra: Elvándorlási arány iskolai végzettség szerint EU10-országokban, 2019-ben

A felsőfokú végzettségűek elvándorlási aránya alacsony teljes elvándorlási arány mellett közel kétszerese az alacsony iskolai végzettségűeknek (Csehországban 1,9szeres, Magyarországon 1,8-szeres, Szlovákiában 2,1-szeres az arány, ettől kevéssel elmaradva Szlovéniában 1,4-szeres), a magasabb teljes elvándorlási arány és a kvalifikálatlanok jelentősebb elvándorlása mellett ez az arány 0,5 körül alakul (Lengyelországban és Romániában 0,6, Litvániában, Bulgáriában 0,5, Észtországban 0,4 és Lettországon kicsit magasabb, 0,9). Hasonló arányokat látunk a dél-európai országokban is (Spanyolországban és Olaszországban alacsony elvándorlási arány mellett 2,1-szeres a felső-, illetve alsófokú iskolai végzettségűek egymáshoz viszonyított elvándorlási aránya, Görögországban és Portugáliában magasabb elvándorlási arány mellett 0,7, illetve 0,5-szeres). Az elvándorlási mintázat karakterét, az arányokat és az eltéréseket az egyes országok adott időszakban jellemző gazdasági, munkapiaci sajátosságai, történeti hagyományai befolyásolják és módosítják. (Hárs, 2020)

4.5. Magyarok külföldön-egy online felmérés tanulságai című kutatás eredményei

A felmérés során a kutatók az összesített adatokat nem, kor, családi állapot, iskolai végzettség, foglalkozási ág, kivándorlási célország, kivándorlási motiváció, illetve kivándorlási indok szerint vizsgálták, melynek során a következő adatokat kapták meg:

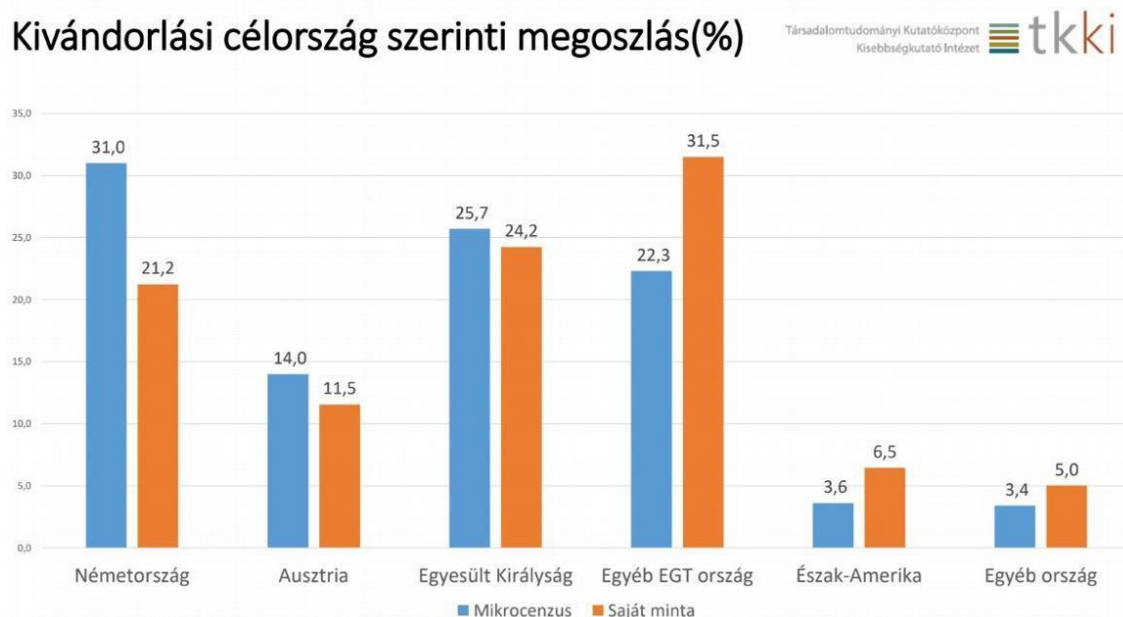
A SEEMIG adatai szerint az európai kivándorlókról általában elmondható, hogy többségük (63 százalékuk) 40 éves kora előtt vág neki, a kivándorlók között enyhén többségben vannak a férfiak, a végzettséget tekintve pedig a szakmunkás és a diplomás a két meghatározó réteg. Ez a két csoport jellemzően eltérő kivándorlási stratégiát követ: míg a szakmunkások gyakrabban ingáznak, és kötődnek az otthoni háztartáshoz, a diplomások jellemzően családdal együtt költöznek. A legfőbb célországok az Európai Unióban Németország, az Egyesült Királyság, Ausztria, Svájc és Hollandia. A mikrocenzusból származó adatok szerint a magyar kivándorlók 55,1 százaléka férfi, a TK-s kutatók felmérésében 51,2 százalék volt a férfiak aránya. Emellett elmondható, hogy míg a mikrocenzus nagyjából hasonlóan alakult a három korcsoport, azaz a 30 év alattiak, a 30-39 évesek, valamint a 40-64 évesek aránya, addig a 2019-es TK-s kutatási projektben derékhatár a két idősebb korcsoport adta (a kitöltők 41, illetve 39 százaléka), míg a legfeljebb 29 éves kitöltők aránya 21 százalékot tett ki. Ugyancsak jelentősen felülreprezentáltak voltak a frissebb kutatásban a diplomások (65,4 százalék a mikrocenzus 29,8 százalékához képest), míg az érettségizettek alig tették ki a minta negyedét (26,4 százalék a mikrocenzus 40,8 százalékához képest). (Kováts-Kovács-Papp, 2019)

Forrás: Kováts-Kovács-Papp, 2019

7. ábra: A magyar elvándorlók foglalkozási ág szerinti megoszlása

Egyik magyar vonatkozású kutatásban sem jelent meg a fontosabb kivándorlási célországok között a fentebb említett Svájc és Hollandia:

Forrás: Kováts-Kovács-Papp, 2019

8. ábra: A kivándorlók kivándorlási célország szerinti százalékos megoszlása

A kitöltők átlagos életkora a 2019-es önbevallásos felmérésben 37,5 év volt, és a megkérdezettek átlagosan 6,4 éve élnek az adott célországban, a kivándorlás tehát 3031 éves életkorban a legjellemzőbb. A fogadó országok között nem mutatkozott nagy eltérés sem abban, hogy hány évesen költöznek oda a magyarok, sem abban, hogy milyen régóta élnek ott; egyedül az Egyesült Államok lógott ki kissé a sorból, ahol a kitöltők átlagéletkora (42 év) volt, és a válaszadók hosszabb ideje is élnek ott (10,1 év). A minta az USA-ban még inkább torzított a magas végzettségűek felé, a válaszadók 77 százaléka diplomás volt, vagy posztgraduális képzésben is részesült. (Kováts-Kovács-Papp, 2019)

Különösen érdekes képet mutat a kivándorlás motivációja: a felmérésben már harmadik és negyedik helyen megjelenik a magyarországi gazdasági, illetve politikai helyzet

kilátástalansága, de a magasabb életszínvonal és a jobb munka lehetősége az uralkodó. A nagy arányban a diplomások által kitöltött felmérésben az utolsó két helyre szorul az akut pénzügyítés (hiteltörlesztéshez, beruházáshoz), mint hajtóerő.

Mint látható, országonként is vannak eltérések a kivándorlási motivációkban:

Társadalomtudományi Kutatóközpont
Kisebbségkutató Intézet

Kivándorlás motivációja

(Miért jött el Magyarországról? 1- egyáltalán nem fontos;... 10 – nagyon fontos)

	Németország	USA	Ausztria	Egyesült Királyság	Total
Magasabb életszínvonal, jobb megélhetés reményében	8,34	7,71	8,61	8,15	8,26
Jobb munkalehetőség reményében	7,81	7,21	7,92	7,51	7,66
A magyarországi gazdasági helyzet kilátástalansága miatt	7,57	6,69	7,88	7,69	7,6
A magyarországi politikai helyzet kilátástalansága miatt	7,44	6,75	7,56	7,44	7,4
A személyes vagy szakmai fejlődés, önmegvalósítás reményében	6,43	7,3	6,28	6,63	6,55
Jobb (tovább)tanulási lehetőségek reményében	4,95	5,29	5,05	4,9	4,97
Kíváncsiságból, kalandvágyból	4,52	6,05	4,32	5,26	4,9
Magánéleti (családi, párkapcsolati) okok miatt	3,75	4	3,47	3,56	3,64
Pénzt kell gyűjteni az otthoni hiteltörlesztéshez	2,74	1,95	2,56	2,65	2,61
Pénzt kell gyűjteni az otthoni vállalkozáshoz, beruházáshoz	2,42	2,2	2,53	2,52	2,46

Forrás: Kováts-Kovács-Papp, 2019

9. ábra: A magyar elvándorlók kivándorlási motivációja

A kivándorlás fő motiváló ereje a kutatók hipotézise szerint az elmúlt bő évtizedben is korszakonként eltért: előbb az EU-csatlakozással megnyíló nemzetközi munkaerőpiac, majd a gazdasági válság hajthatta külföldre az embereket, a közelmúltban a jelentős fizetéskülönbségek és a már kint élők hálózati hatása is közrejátszhatott. Annyi bizonyos, hogy a kivándorlás 2006 és 2012 között tetőzött, akkor havi 65.000, egyes tükröstatistikák szerint 100.000 magyar hagyhatta el az országot. 2013 óta a kitelepülők száma stagnál, 2016-tól pedig csökkenésnek indult, sőt 2018-tól már a visszavándorlásban tapasztalható némi növekedés. (Kováts-Kovács-Papp, 2019)

A kivándorlás indoka (ami nem ugyanaz, mint a motivációja) nagyobb eltéréseket mutat fogadó országtól függően. A felmérést kitöltők 48 százaléka már tudta, hol fog dolgozni, amikor megérkezett külföldre, ez különösen a Németországba és Ausztriába kivándorolt

magyarokra jellemző (56,1, illetve 57,6 százalék). 23 százalék csak akkor kezdett munkát keresni, amikor már kint volt, ez leginkább az Egyesült Királyságba érkezett magyarok körében gyakori a felmérés alapján (ott 36,8 százalék volt az állás nélkül érkezők aránya). Igen nagy csoportot-16,7 százalékot-tesz ki a kitöltők között a csendes háztartások aránya, akik párjukat, családtagjukat kísérték külföldre, az ő arányuk az Egyesült Államokban a legnagyobb (26,1 százalék). A mintában 6,1 százalékot tett ki azoknak az aránya, akik egyetemre vagy főiskolára tanulni mentek ki, ez elsősorban az Egyesült Államokra és Ausztriára jellemző (8,2, illetve 7,5 százalék). Az ötödik legnagyobb csoport (5,1 százalék) pedig azoké, akik a „nem volt világos cél, csak szerencsét próbálni jöttem” opciót jelölték be, és talán nem olyan meglepő, hogy ebben az amerikai magyarok voltak kifejezetten felülreprezentáltak-az USA-ban élő kitöltők 11,4 százaléka válaszolta ezt. (Kováts-Kovács-Papp, 2019)

4.6. A hazatérő magyarság nem, kor, családi állapot, kivándorlási ország szerinti megoszlása

2020-ban 23.100 korábban kivándorolt, Magyarországon született magyar állampolgár vándorolt vissza, ami szinte megegyezik a 2019-es 23.172-vel. A visszavándorlók 34 százaléka Ausztriából, 24 százaléka Németországból, 21 százaléka Nagy-Britanniából tért haza. A 2019-es adatokhoz viszonyítva az Ausztriából visszaköltözők aránya nagymértékben emelkedett, a Németországból jövőké jelentősen csökkent, a Nagy-Britanniából hazatérőké pedig stagnált. A visszaérkezők 61 százaléka 40 évesnél fiatalabb, 28 százaléka 30 év alatti, 56 százalékuk férfi, jellemzően (53 százalék) hajadonok vagy nőtlenek, de a kivándorló magyarokhoz viszonyítva körükben magasabb volt a házasságok aránya (35, illetve 24 százalék). (Internet 7)

4.7. Külföldön dolgozó magyarok

4.7.1. Külföldön dolgozó magyarok nem szerinti megoszlása 2017 és 2020 között

Megállapítható, hogy elsősorban a férfiak nyitottabbak a külföldi munkavégzésre. Közel háromszor annyi férfi dolgozott külföldön 2020 és 2019 során, mint amennyi nő. (Harsányi, 2021)

3.táblázat: Külföldi telephelyen dolgozó magyarok nem szerinti megoszlása 2017 és 2020 között

Külföldi telephelyen dolgozik			
Év	Férfi	Nő	Együtt
2017	83.240	26.365	109.606
2018	77.343	27.338	104.681
2019	86.157	29.936	116.094
2020	75.092	24.792	99.884

Forrás: KSH

4.7.2. Külföldön dolgozó magyarok megoszlása a kedvelt célország szerint 2004 és 2020 között

A legtöbb magyar a szomszédos Ausztriában dolgozik, számuk 2020-ban meghaladta az 50 ezret. Németországban több mint 26 ezer, az Egyesült Királyságban pedig nagyságrendileg 5 ezer magyarnak volt állása. 2020-ban összesen közel 100 ezer magyar állampolgár vállalt külföldön munkát. Számuk 2019-hez képest 16 ezer fővel csökkent, ami alapvetően a koronavírus-járványra és annak negatív gazdasági, egészségügyi hatásaira vezethető vissza. (Harsányi, 2021)

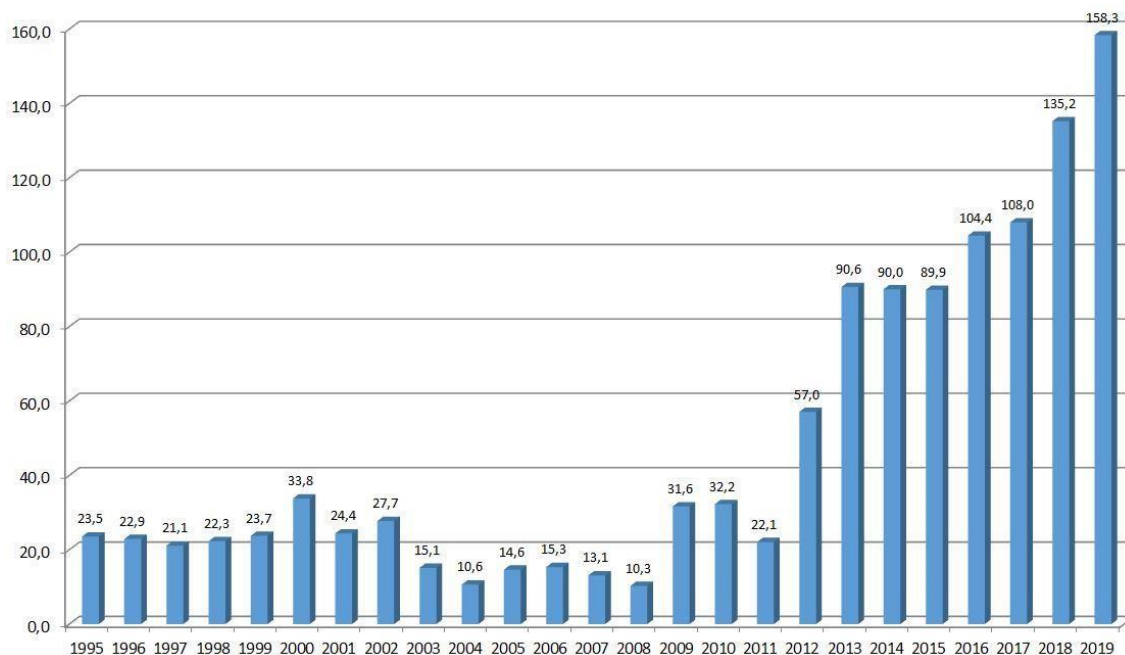
**4.táblázat: Külföldön dolgozó magyarok kedvelt célország szerinti megoszlása
2004 és 2020 között**

Év	Ausztria	Németország	Egyesült Királyság	Egyéb külföld	Külföldi telephelyen dolgozók összesen
2004	7.830	4.684	978	6.997	20.489
2005	7.864	5.235	1.437	6.955	21.492
2006	10.123	6.013	1.875	6.688	24.698
2007	11.054	5.800	2.132	6.316	25.302
2008	11.513	7.553	3.978	10.283	33.327
2009	14.135	10.021	5.934	10.247	40.336
2010	17.463	11.347	7.662	13.062	49.534
2011	22.889	13.682	8.200	16.602	61.373
2012	29.820	23.771	8.931	17.867	80.389
2013	44.759	28.630	8.293	15.778	97.459
2014	44.102	29.723	6.503	19.412	99.741
2015	52.684	31.328	9.309	17.787	111.108
2016	51.545	33.882	10.769	20.190	116.387
2017	49.300	32.924	10.721	16.661	109.606
2018	50.155	32.268	5.431	16.826	104.681
2019	56.543	33.272	6.220	20.058	116.094
2020	50.612	26.411	4.800	18.061	99.884

Forrás: KSH

4.7.3. A külföldön dolgozó magyarok által hazautalt pénzek alakulása, illetve a koronavírus-járvány megjelenésének hatása a külföldi munkavállalás tekintetében

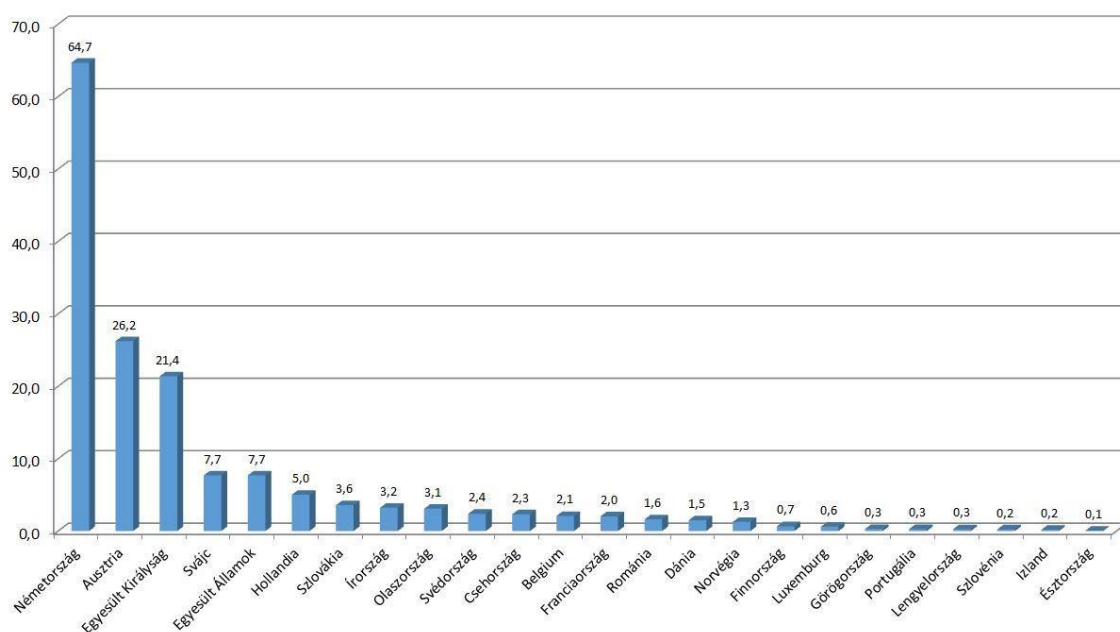
2019-ben több mint 158 milliárd forintot utaltak haza a külföldön dolgozó magyar munkavállalók. A legtöbbet, mintegy 65 milliárd forintot Németországból utalták Magyarországra. A koronavírus előtti három évben látott kétszámjegyű béremelkedésnek köszönhetően 2017-től gyorsuló ütemben nőtt a vándorlási többletünk és a hazatérők száma. A koronavírus hatására 16 ezer honfitársunk külföldi munkaviszonya szűnt meg. 1995 óta egyre több pénzt utalnak haza a külföldön élő és dolgozó magyarok-tudtuk meg a Központi Statisztikai Hivaltól. A tendencia a 2008as globális pénzügyi válság óta gyorsult fel. Míg 2008-ban 10,3 milliárd forintot utaltak haza az országhatáraikon kívül dolgozó magyar munkavállalók, addig 2019-re ez az összeg 158,3 milliárd forintra hízott. (Harsányi, 2021)

Forrás: KSH

10. ábra: Külföldről kapott munkavállalói hazautalás (milliárd forint)

Az egyes országok közül toronymagasan Németországból utalták haza a legtöbb pénzt a magyarok: a hazautalások összege 2019-ben megközelítette a 65 milliárd forintot. A sorban Ausztria a második, míg az Egyesült Királyság végzett a harmadik helyen. A Németországból hazautalt nagyobb összegek többek között a magasabb hozzáadott értékű munkavégzés jelentősebb súlyával magyarázható. (Harsányi, 2021)

Forrás: KSH

11. ábra: Magyarországra érkező külföldi utalások országonként (milliárd forint)

5. Anyag és módszer

A kutatásom során kétféle kutatási módszert alkalmaztam. Az egyik a kérdőívelemzés, a másik pedig az interjúelemzés. A kutatási módszerek segítségével kerestem a választ a bevezetésben megfogalmazott kérdésekre.

A mélyinterjú olyan beszélgetés, mely szándéka szerint a személyiség mélyrétegeibe hatol, és olyasmit is felszínre hoz, amit maga az interjúalany sem tud magáról- mondja Kemény István, a mélyinterjú technikájának első magyarországi alkalmazója.

A kvalitatív interjú egyedülállóan érzékeny és erős módszer arra, hogy megismerjük az alanyok mindennapi világukból merített tapasztalatait és e mindennapi világ megélt jelentéseit. Az interjúk során az alany helyzetét saját szavaival közvetítheti mások számára. (Gyulavári és szerzőtársai, 2019)

A kérdőívelemzés során 19 kérdést tettem fel, amelyet a Google Űrlapon keresztül készítettem el, s osztottam meg a közösségi média felületén. A kérdőív között szerepeltek különböző demográfiai kérdések (5 kérdés), majd a témát illetően tettem fel a kérdéseket. A kérdőívet 82 személy töltötte ki, többségükben 25 és 50 éves kor közötti, községben, házastársi kapcsolatban élő, érettségivel rendelkező nő. Három férfival volt alkalmam interjút készíteni, akik készségesen válaszoltak a kérdéseimre. A kérdéseim között szerepeltek demográfiai kérdések, majd a témát illetően olyan kérdések, amelyek a kutatás eredményében nagyon sokat segítenek.

1.hipotézis: Feltételezem, hogy az életkor előrehaladtával csökken a külföldön vállalkozók aránya.

2.hipotézis: Feltételezem, hogy elsősorban a nőtlen/hajadon munkavállalók vándorolnak ki külföldre.

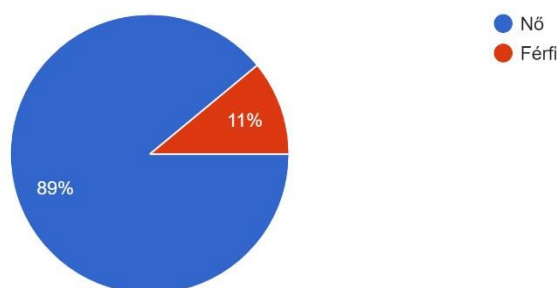
3.hipotézis: Feltételezem, hogy a hazai munkavállalók a magas egzisztencia megteremtésének céljából vándorolnak el külföldre.

6. Kérdőíves kutatás

6.1. Eredmények értelmezése

A májusban közzétett kérdőívet 82 személy töltötte ki. A külföldi munkavállalási tapasztalatokra épülő kérdések mellett szerepeltek demográfiai kérdések is, melyek a kitöltők nemére, korára, iskolai végzettségére, lakóhelyére, családi állapotára, foglalkoztatottságára reflektál. A 82 kitöltő 89 százaléka nő, míg csupán 11 százaléka férfi.

Neme
82 válasz

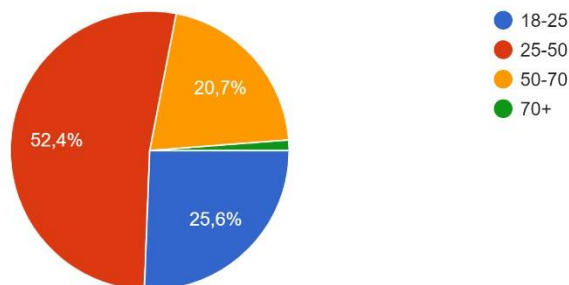

Forrás: Saját kutatás

12. ábra: A kitöltők nem szerinti százalékos megoszlása

A kitöltők életkorát tekintve az arányok érdekesen alakulnak, hiszen a kitöltők 52,4 százaléka 25 és 50 éves, tehát többségében fiatalok. A kitöltők 25,6 százaléka 18 és 25 év közötti, ami szintén arra enged következtetni, hogy többségében a fiatal munkavállalók érdekeltek a külföldi munkavállalás kapcsán, míg a fennmaradó 22 százalék a következőképp alakul: a kitöltők 20,7 százalékát az 50 és 70 éves korosztály adja, és a kitöltők 1,3 százaléka 70 éves feletti, tehát ennek a korosztálynak csak csekély százaléka érdekelt e témát illetően.

Életkora
82 válasz

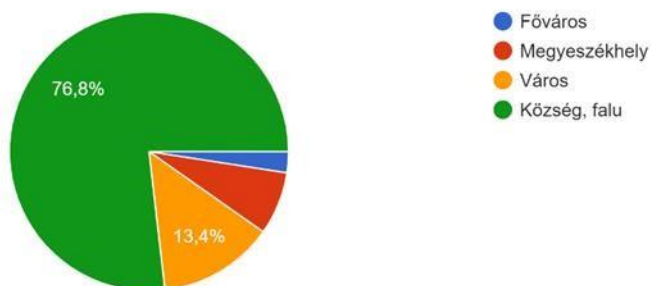

Forrás: Saját kutatás

13. ábra: A kitöltők életkor szerinti százalékos megoszlása

A kitöltők többsége lakóhelyet tekintve községben, faluban él, ez mindössze a kitöltők 76,8 százaléka, majd a százalékos bontás második helyén azok állnak, akik városban élnek, ők a kitöltők 13,4 százalékát adják. A kitöltők kevés százaléka él megyeszékhelyen és fővárosban, ők mindössze a teljes kitöltők 9,8 százaléka.

Lakóhelye
82 válasz

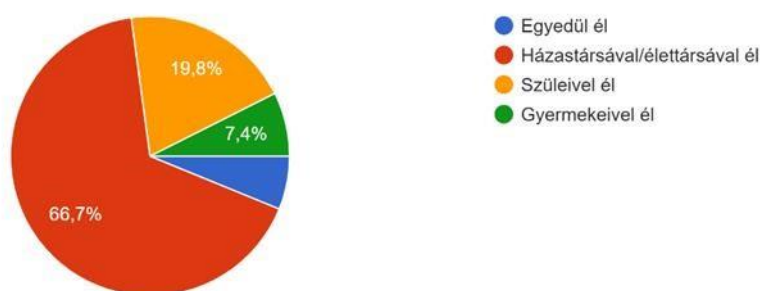
Forrás: Saját kutatás

14. ábra: A kitöltők lakóhely szerinti százalékos megoszlása

Családi állapotát tekintve a 81 válaszadó közül 66,7 százalék él házastári/élettársi kapcsolatban, míg a fennmaradó 33,3 százalék oszlik el az egyedül élők, a szüleikkel élők vagy a gyermekeikkel élők között.

Melyik igaz Önre?

81 válasz

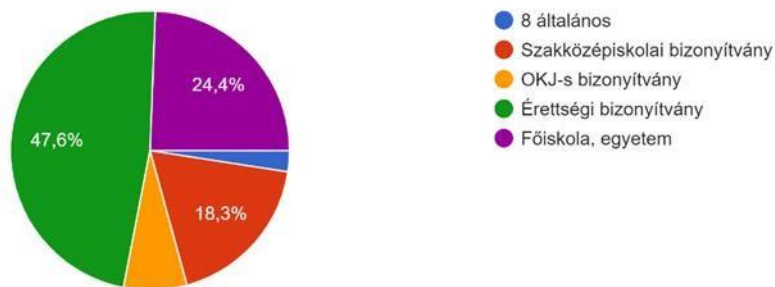

Forrás: Saját kutatás

15. ábra: A kitöltők családi állapot szerinti, együttélési szokásainak százalékos megoszlása

Az iskolai végzettségre vonatkozó kérdést 82 személy töltötte ki. A válaszok igen sokszínűen alakultak, hiszen a kitöltők 47,6 százaléka rendelkezik érettségi bizonyítvánnyal, illetve 18,3 százaléka szakközépiskolai végzettséggel, azaz összességében a kitöltők 65,9 százaléka középfokú végzettségű, míg 24,4 százaléka felsőfokú végzettségű, csekély számban jelennek meg alacsonyabb végzettségűek a kitöltők körében. Ezen adatokból arra következtethetünk, hogy a külföldi munkát vállalók túlnyomó részben középfokú végzettségűek.

Legmagasabb iskolai végzettsége
82 válasz

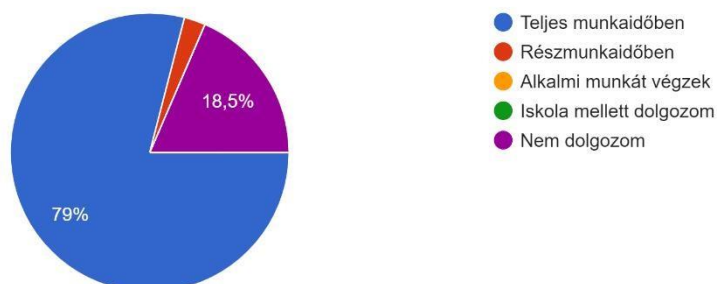

Forrás: Saját kutatás

16. ábra: A kitöltők iskolai végzettség szerinti százalékos megoszlása

A foglalkoztatottsági rátához kapcsolódó kérdést 81 személy töltötte ki. A kitöltők 79 százaléka teljes munkaidőben dolgozik, míg a fennmaradó rész eltérően oszlott meg, a válaszadók 18,5 százaléka azt nyilatkozta, hogy nem dolgozik, míg a fennmaradó 2,5 százalék részmunkaidőben dolgozik. A kitöltők közül egy személy sem válaszolta azt, hogy alkalmi munkát végez és azt sem, hogy iskola mellett dolgozik.

Milyen munkarendben dolgozik?
81 válasz

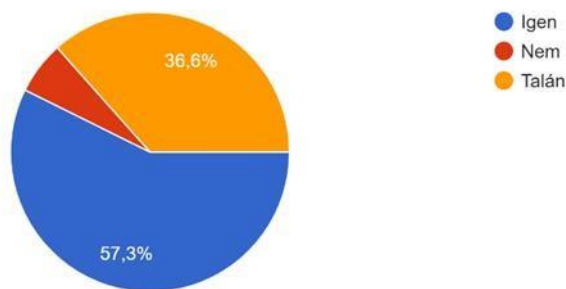

Forrás: Saját kutatás

17. ábra: A kitöltők foglalkoztatottsági rátájának százalékos megoszlása

A következő kérdések a külföldi munkavállalási szokásokra reflektálnak. Arra a kérdésre, hogy megéri-e kivándorolni külföldre, 82 válasz érkezett. A válaszadók 57,3 százaléka véleménye alapján megéri elvándorolni, 36,6 százaléka pedig nem biztos abban, hogy megéri-e, míg a kitöltők 6,1 százaléka szerint egyáltalán nem érdemes elvándorolni külföldre.

Ön szerint megéri kivándorolni külföldre?
82 válasz

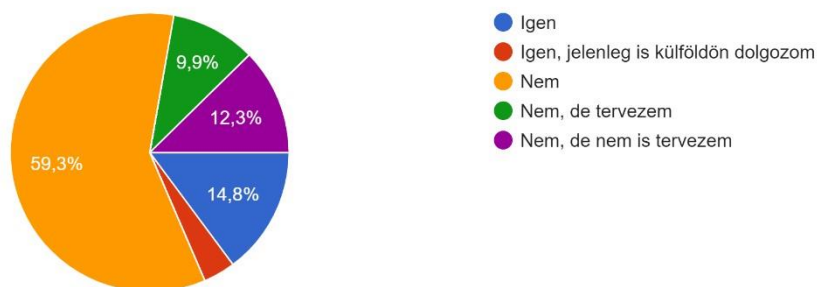
Forrás: Saját kutatás

18. ábra: A kitöltők válaszai arra a kérdésre, hogy megéri-e kivándorolni külföldre

A következő kérdés ezek közül a legáltalánosabb, mely arra kérdez rá, hogy a kitöltők dolgoztak-e külföldön. Eme kérdésre 81 válasz érkezett. A 81 kitöltő közül csupán 14,8 százalék dolgozott külföldön, ez a szám igen csekély. Ebből az adatból arra következtethetünk, hogy a válaszadók rétegében nem oly gyakorta a külföldi munkavállalás.

Ön dolgozott már külföldön?

81 válasz

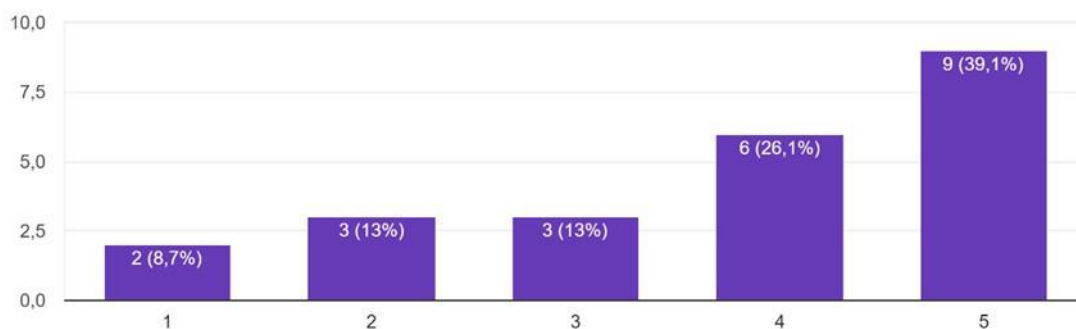
Forrás: Saját kutatás

19. ábra: A kitöltők válaszai arra a kérdésre, hogy dolgoztak-e külföldön

A következő kérdés, miszerint mennyire érezte jól magát külföldön, kifejezetten azoknak szól, akik éltek és dolgoztak távol a hazájuktól, ezért csupán 23 válasz érkezett, ám a válaszok eltérően alakultak. A kitöltők 39,1 százaléka nagyon jól érezte magát, míg 8,7 százalékuk egyáltalán nem érezte jól magát külföldön.

Ha dolgozott külföldön, mennyire érezte magát ott jól?

23 válasz

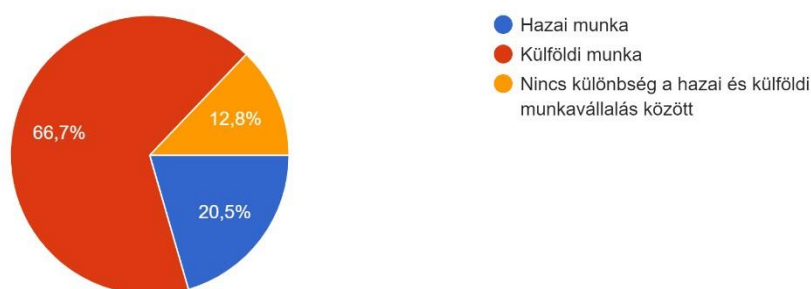
Forrás: Saját kutatás

20. ábra: A kitöltők válaszai azzal kapcsolatban, hogy mennyire érezték magukat jól külföldön

Arra a kérdésre, hogy a hazai vagy a külföldi munkavállalás tartják jobbnak a kitöltők, tehát hogy melyik munkavállalás során kedvezőbbek a feltételek, 78 válasz érkezett. Igen érdekesen alakultak a válaszok, hiszen a fenti kérdés tekintetében csupán a kitöltők 14,8 százaléka dolgozott külföldön, erre a kérdésre mégis a kitöltők 66,7 százaléka válaszolta azt, hogy a külföldi munkavállalás feltételeit találja kedvezőbbnek, jobbnak. A kitöltők 20,5 százaléka szerint a hazai munkavállalás bír kedvezőbb feltételekkel, míg 12,8 százaléka nem érzékel kifejezett különbséget a hazai és külföldi munkavállalás között.

Ön szerint a hazai vagy külföldi munkavállalás jobb?

78 válasz

Forrás: Saját kutatás

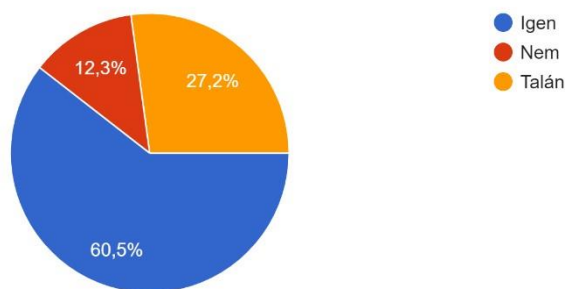
21. ábra: A kitöltők válaszai azzal kapcsolatban, hogy véleményük szerint melyik munkavállalás jobb

A következő kérdés anyagi vonzatú, azaz az egzisztencia megteremtésének céljára fókuszál rá, hisz talán ez a kérdés az egyik legfontosabb, legjelentősebb a huszonegyedik században, ugyanis a legtöbb elvándorló gazdasági indíttatású migráns, aki a jövedelmezőbb, magas anyagi helyzetet eredményező munkalehetőség miatt vándorol el külföldre. A válaszok ezen kérdés esetén igazán érdekesen alakultak, azonban a 81 személy kitöltő 60,5 százaléka gondolta úgy, hogy érdemes külföldi munkát vállalni az

egzisztencia megteremtésének céljából, az anyagi hátteret tekintve. A fennmaradó 39,5 százalék a következőképp alakult: a kitöltők 27,2 százaléka válaszolta azt, hogy talán érdemesebb ezen okból kivándorolni külföldre, míg 12,3 százalék nem találja érdemesnek ilyen okok érvényesülése mellett a Magyarországról való elvándorlást.

Mit gondol az egzisztencia megteremtése céljából érdemesebb külföldön dolgozni?

81 válasz

Forrás: Saját kutatás

22. ábra: A kitöltők válaszai az anyagi vonzatú kérdésre

A következő kérdés egy nagyon fontos problémára összpontosít, miszerint milyen alapvető különbséget érzékelnek a kitöltők, s a tapasztalt munkavállalók a külföldi, s hazai munkavállalás között. Ez a kérdés azért jelent egy megoldatlan problémát, mert a hazai gazdasági élet egy folyamatosan fennálló hiányosságot ölt magára azzal, hogy szemben áll a külföldi dübörgő gazdasági élettel, hiszen az ott tapasztalható magas bérek nem tapasztalhatóak hazánkban, mely jelenség a modern világ gazdaságok számára mindig is egy vitás kérdés lesz. A 78 kitöltő 62,8 százaléka szerint a legalapvetőbb különbség hazánk és külföld között az egzisztenciális okok, a jövedelemszerzés, míg a másik ok, melyre a második legtöbb válasz érkezett, szintén anyagi vonzatú, miszerint a kitöltők 28,2 százaléka szerint a külföldi munkavállalás során több pénzt lehet spórolni. Ezen adatok összevetéséből arra következtethetünk, hogy a legtöbb munkavállaló, aki elhagyja hazáját, gazdasági indíttatású, azaz csupán egzisztenciális okokból vándorol el külföldre.

Ön szerint milyen alapvető különbségek vannak a hazai és külföldi munkavállalás között?

78 válasz

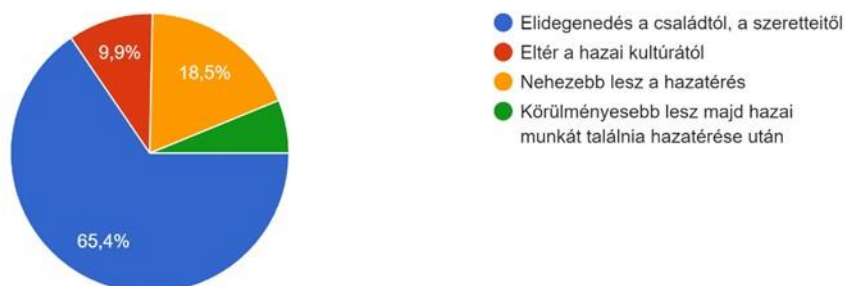
Forrás: Saját kutatás

23. ábra: A kitöltők válaszai arra a kérdésre, hogy véleményük szerint milyen különbségek vannak a munkavállalások között

A következő kérdés arra keresi a választ, hogy a kitöltő személyek szerint milyen hátrányai lehetnek a külföldi munkavállalásnak, hiszen a számos előny mellett megannyi hátránnyal is számolni kell azoknak a munkavállalóknak, akik külföldre mennek szerencsét próbálni. A 81 személy közül a legtöbben, azaz a 65,4 százalék válaszolta azt, hogy a legnagyobb hátrányt az jelenti, hogy a munkavállaló elidegenedik családjától, szeretteitől. A fennmaradó százalékok megoszlottak, melyek a kultúrára, s az esetleges hazatérésre reflektáltak.

Ön szerint milyen hátrányai lehetnek a külföldi munkavállalásnak?

81 válasz

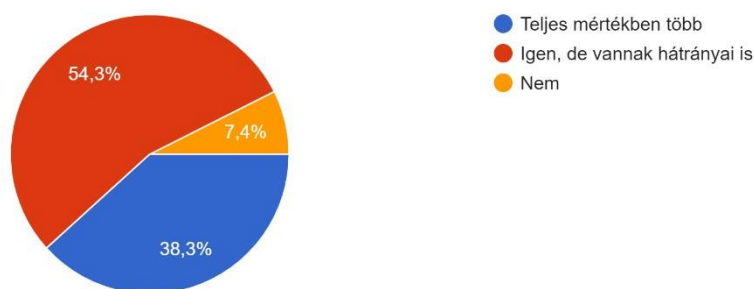

24. ábra: A kitöltők válaszai arra a kérdésre, hogy véleményük szerint milyen hátrányai lehetnek a külföldi munkavállalásnak

A következő kérdésem arra irányult, hogy a kitöltők szerint a fiatalok számára kedvezőbbek-e a lehetőségek külföldön, mint hazánkban. Ezt a kérdést 81 személy töltötte ki, kiknek válasza százalékos eloszlásban eltérően alakult, hiszen a kitöltők legnagyobb része, 54,3 százaléka válaszolta azt, hogy nyilvánvalóan több és kedvezőbb esélyeik, lehetőségeik vannak a fiataloknak a külföldi munkavállalás során, azonban megannyi hátránnyal is számolniuk kell. Emellett a kitöltők 38,3 százaléka választotta azt a lehetőséget, hogy teljes mértékben több esélye, lehetősége van a fiatal munkavállalóknak külföldön, mint hazánkban, s csak egy kevés százalék gondolta azt a kitöltők közül, hogy egyáltalán nem kedvezőbbek a fiatalok lehetőségei, az arányuk mindössze a teljes kitöltők 7,4 százaléka. Ezen adatokból arra következtethetünk, hogy a fiataloknak megéri elvándorolni külföldre, s ott munkát találni, hisz kedvezőbbek a lehetőségeik, s több van azokból.

A munkaerő-piaci adatokat tekintve Ön szerint a fiataloknak több lehetősége van külföldön, mint hazánkban?

81 válasz

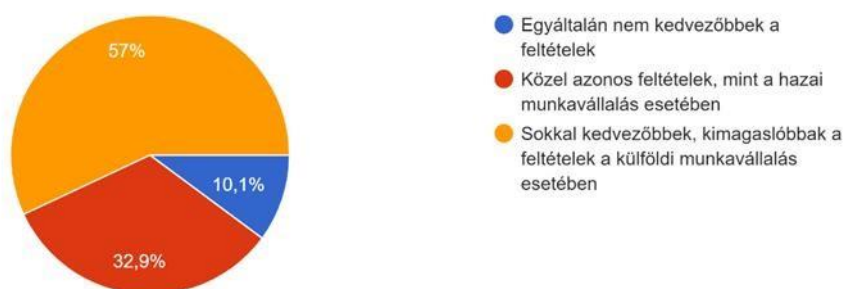
Forrás: Saját kutatás

25. ábra: A kitöltők válaszai azzal kapcsolatban, hogy véleményük szerint több lehetősége van-e a fiataloknak külföldön

Arra a kérdésre, hogy a kitöltők szerint kedvezőbbek-e a fiatalokon belül a diplomások helyzete, 79 válasz érkezett. A kitöltők 57 százaléka szerint a fiatal diplomások előtt sokkal kedvezőbb, kimagaslóbb lehetőségek nyílnak meg a külföldi munkaerőpiacon, mint hazánkban. Míg 32,9 százaléka szerint közel azonosak a feltételek és a kitöltők 10,1 százaléka szerint egyáltalán nem kedvezőbbek a kínált lehetőségek a fiatal diplomások hazai és külföldi munkavállalását tekintve.

Ön szerint kedvezőbbek a feltételek a fiatal diplomások külföldi munkavállalása esetében?

79 válasz

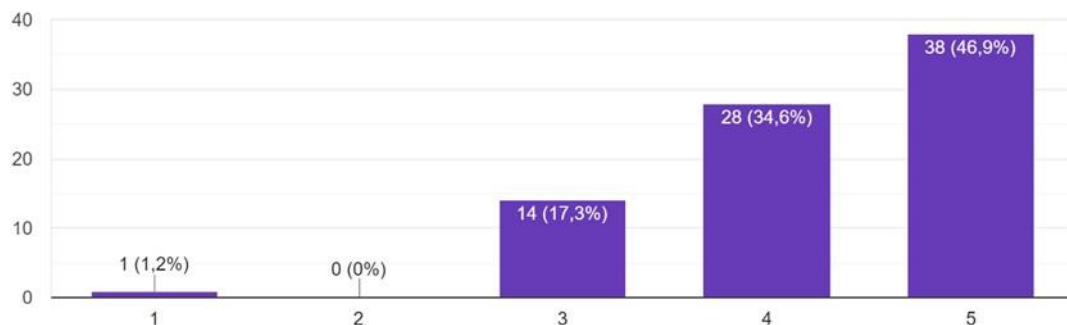
Forrás: Saját kutatás

26. ábra: A kitöltők válaszai azzal kapcsolatban, hogy véleményük szerint kedvezőbbek-e a fiatal diplomások külföldi munkavállalási lehetőségei

Az, hogy mennyire gyakori a fiatalok körében a külföldi munkavállalás, a következő kérdés válaszaiból egyértelműen ki is derül, hiszen a 81 kitöltő közül 46,9 százalék szerint igen gyakori, míg csupán 1,2 százaléka szerint egyáltalán nem gyakori.

Ön szerint mennyire gyakori a külföldi munkavállalás a huszonegyedik században a fiatalok körében?

81 válasz

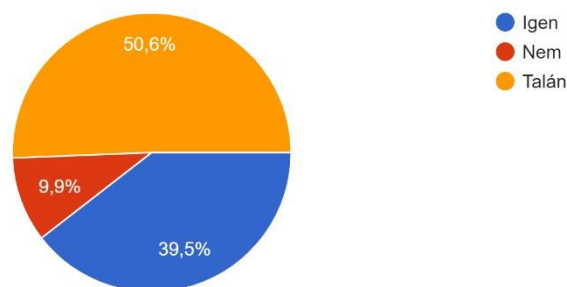
Forrás: Saját kutatás

27. ábra: A kitöltők válasza arra a kérdésre, hogy véleményük szerint mennyire gyakori a fiatalok külföldi munkavállalási szokása a huszonegyedik században

A kíváncsiságom vezérelt a következő kérdés feltevésében is, amely arra irányul, hogy a kitöltők szerint a fiatalok mellett az időseknek is kedvezőbb lehet-e a külföldi munkavállalás, találnak-e ők is kellő lehetőséget annak érdekében, hogy érdemes legyen elvándorolniuk külföldre. A 81 kitöltő közül több mint a fele, azaz 50,6 százaléka válaszolta azt, hogy talán megéri az idősebbeknek is elvándorolni külföldre. Ez az adat kellő bizonytalanságot sugároz, hisz míg a fiatalok körében megéri kivándorolni, bár számolni kell a hátrányokkal is, addig az idősebbeknek nem feltétlen éri meg elhagyni hazájukat, bár volt egy bizonyos réteg, akik szerint még az idősebbeknek is megéri elhagyni hazájukat, ők a kitöltők 39,5 százalékát teszik ki. Míg a fennmaradó 9,9 százalék szerint egyáltalán nem éri meg az idősebbeknek külföldre vándorolni.

Ön szerint a fiatalok mellett az időseknek is kedvezőbb lehet a külföldi munkavállalás?

81 válasz

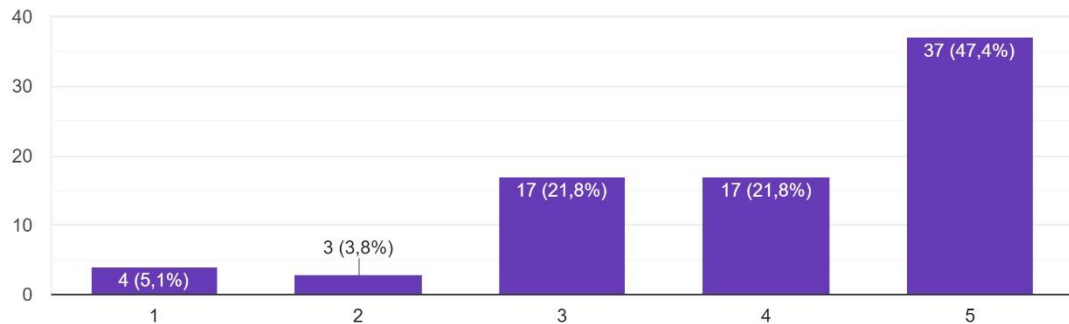
Forrás: Saját kutatás

28. ábra: A kitöltők válasza arra a kérdésre, hogy véleményük szerint kedvezőbb lehet-e az idősebbeknek is a külföldi munkavállalás

Az idegen nyelv ismerete, bizonyos szinten való elsajátítása, megismerése, megtanulása némely célország esetében elengedhetetlennek bizonyul, azonban nem feltétlen előmenetele annak, hogy a kivándorló munkavállaló megtalálja helyét külföldön, hiszen vannak olyan nyelvek, amelyeket könnyen el lehet sajátítani a mindennapok során. A nyelvismeret kérdése a huszonegyedik században egy kiemelkedő fontosságú téma, emiatt kérdésként merült fel bennem az is, hogy a kitöltők mit gondolnak erről, azaz szükséges-e a külföldön munkát vállalónak bizonyos szinten elsajátítani a célország nyelvét. A kérdésre 78 válasz érkezett. A kitöltők 47,4 százaléka, azaz 37 személy szerint nagyon fontos az, hogy elsajátítsa bizonyos szinten a célország nyelvét a munkavállaló, míg a válaszadók 5,1 százaléka vélte úgy, hogy a nyelvismeret egyáltalán nem fontos. Ezen adatokból arra következtethetünk, hogy egészen fontos a mai modern, huszonegyedik században a nyelv bizonyos szinten való ismerése.

Ön szerint mennyire fontos a külföldi munkavégzéshez a célország nyelvének bizonyos szinten való elsajátítása, megtanulása?

78 válasz

Forrás: Saját kutatás

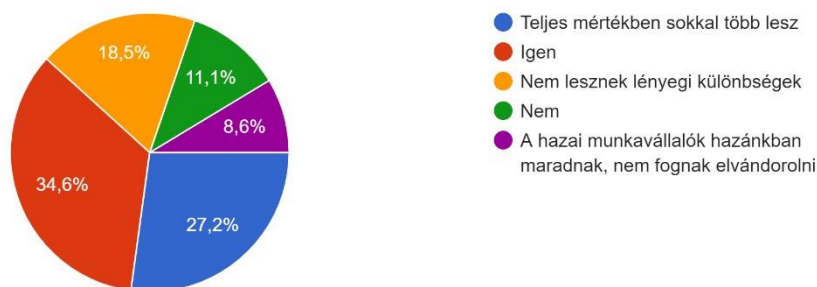
29. ábra: A kitöltők válaszai, amelyek arra vonatkoznak, hogy mennyire fontos a nyelvismeret

Az utolsó kérdés arra reflektál, miszerint a kitöltők mit gondolnak a jövőt illetően, azaz 5,10 vagy akár 15 év múlva több lesz a hazai munkavállaló külföldön, mint hazánkban vagy sem. 81 személy válaszolta meg ezt a kérdést, kiknek válaszai a lehető legeltérőbben alakultak, hiszen míg 27,2 százaléka és 34,6 százaléka szerint alapvetően több lesz a hazai munkavállaló külföldön, addig a kitöltők 18,5, illetve 11,1 százaléka szerint nem lesznek lényegi különbségek. Volt azonban egy olyan réteg, akik azt választották, hogy a hazai munkavállalók alapvetően nem is fognak

elvándorolni külföldre, ők a kitöltők mindössze 8,6 százalékát teszik ki. Ezen válaszok alapján arra következtethetünk, hogy a közeljövőben alapvetően több lesz a hazai munkavállalók száma külföldön, mint hazánkban.

Ön szerint 5, 10 vagy akár 15 év múlva több lesz a hazai munkavállaló külföldön, mint hazánkban?

81 válasz

Forrás: Saját kutatás

30. ábra: A kitöltők válaszai arra a kérdésre, hogy véleményük szerint milyen lesz a magyar munkavállalók elvándorlási szokása a közeljövőben

6.2. Következtetések és a SWOT-analízis

A Szakdolgozatom elején megfogalmazott **1. hipotézisem**, miszerint „*Feltételezem, hogy az életkor előrehaladtával csökken a külföldön vállalók aránya*” nem teljesen igazolódott, ugyanis a fiatalok mellett az idősebbeknek is kedvezőek a lehetőségeik a külföldi munkavállalás során, ezt igazolja az online kérdőív, illetve a mélyinterjú során kapott válaszok is.

A **2. hipotézisem**, miszerint „*Feltételezem, hogy elsősorban a nőtlen/hajadon munkavállalók vándorolnak ki külföldre*”-csak részben igazolódott, hiszen ez a kérdés még kutatásra szorul, hiszen a társadalom emberei, ezáltal az online kérdőív kitöltői és az interjúalanyok is eltérő válaszokat adtak ezzel a kérdéssel kapcsolatban.

A **3. hipotézisem**, miszerint „*Feltételezem, hogy a hazai munkavállalók a magas egzisztencia megteremtésének céljából vándorolnak el külföldre*”-teljes mértékben beigazolódott, hiszen a kapott válaszok során egyértelműen kijelenthető, hogy a magyar munkavállalók egzisztenciális okok miatt vándorolnak el külföldre, s vállalnak ott munkát.

A külföldi munkavállalás sajátosságait a SWOT-analízis segítségével szeretném bemutatni.

5.táblázat: SWOT-analízis a külföldi munkavállalás tekintetében

Strengths- erőségek	Weaknesses- gyengeségek	Opportunitieslehető ségek	Threats- veszélyek
• A külföldi munkavállalás tekintetében erősségnek számítanak a kiemelkedő bérek, magas egzisztenciális helyzet.	• A külföldi munkavállalás tekintetében gyengeségnek számít az, hogy nehéz fizikai mellett lehet elérni ezt a kimagasló jövedelemszerzést.	• Lehetőség lehet a külföldi munkavállalás tekintetében az új kultúra, az új szokás megismerése.	• A külföldi munkavállalás tekintetében veszélynek számít az, hogy a munkavállaló elidegenedik szeretteitől.
• Erősségnek számít az, hogy a külföldi munkáltató nagyobb elismerést mutat a magyar munkavállalók felé.		• A külföldi munkavállalást illetően lehetőségként merül fel az idegen nyelv bővítése, minél szélesebb körű megismerése.	• A külföldi munkavállaló eltér a hazai kultúrától, hagyománytól, szokásoktól.

Forrás: Saját szerkesztés

7. Interjús kutatás

7.1. Interjúalanyok bemutatása

Személyes mélyinterjú keretében három férfit volt alkalmam felkeresni, az ők külföldi munkavállalási szokásaiknak, külföldön szerzett tapasztalataiknak köszönhetően volt lehetőség a feltett kérdéseim megválaszolására. Közülük két férfi apa-fia kapcsolatban áll, míg a harmadik férfi tőlük különálló személy. Választásom azért az ő személyükre esett, hiszen hosszabb-rövidebb ideig éltek külföldön, a harmadik interjúalanyom pedig jelenleg is külföldön él, így az ott szerzett tapasztalataikra hagyatkozva készítettem el az interjúmat.

6.táblázat: Interjúalanyaim demográfiai jellemzői

Interjúalanyaim életkora	Interjúalanyaim családi állapota	Interjúalanyaim iskolai végzettsége	Interjúalanyaim külföldön eltöltött ideje, betöltött munkaviszony
24	nőtlen	középfokú végzettség	1 évet tartózkodott Németországban, fizikai munkásként dolgozott
46	házas	középfokú végzettség	2 évet tartózkodott európai országokban kamionos mivoltából

46	nőtlen	felsőfokú végzettség	6 éve él Ausztriában, számítástechnikus
----	--------	----------------------	---

Forrás: Saját szerkesztés

A táblázatos adatok alapján az figyelhető meg, hogy a három interjúalany közül ketten a 40-es éveikben járnak, tehát nem mondható el általánosságban az, hogy csak a fiatal munkavállalók vándorolnak ki külföldre. Továbbá megfigyelhető az is, hogy a három interjúalany közül ketten nőtlenek, így kijelenthető az, hogy általában azok a férfiak vándorolnak külföldre, akiknek nincs családjuk.

Az iskolai végzettségüket tekintve nagyobb arányban vannak közülük, akik szakmunkás iskolával rendelkeznek, azaz középfokú végzettségűek, egyikük pedig felsőfokú végzettséggel rendelkezik. A kint töltött időt tekintve pedig két interjúalany kevesebb, mint 5 éve tartózkodott külföldön, míg egyikük 6 éve él távol a hazájától. Az országok között megfigyelhető, hogy a legfőbb célországok az interjúalanyaim tekintetében is Németország és Ausztria.

7.2. Interjúelemzés

Az interjú során elsősorban néhány demográfiai adatra voltam kíváncsi, azaz az interjúalanyok korára, családi állapotára, iskolai végzettségére, majd arra, hogy meddig dolgoztak külföldön, hol és milyen területen.

Az első interjúalanyom a 24 éves, családi állapotát tekintve nőtlen, szakmunkás férfi, aki korábban 1 évet töltött Németországban fizikai munkásként. Az interjúalanyom készségesen válaszolt az általam feltett kérdésekre.

A második interjúalanyom a 46 éves, házas, középfokú végzettségű, kamionosként dolgozó férfi. Ő korábban az európai országok nagy részében járt, így van tapasztalata azzal kapcsolatban, hogy milyen a külföldi munkavállalás.

A harmadik interjúalanyom a 40 éves, nőtlen, felsőfokú végzettségű, Ausztriában számítástechnikusként dolgozó férfi. Interjúalanyom 6 éve dolgozik a szomszédos Ausztriában, így számos pozitív, illetve negatív tapasztalattal rendelkezik a külföldi munkavállalást illetően. Hosszú évekket ezelőtt döntött úgy, hogy külföldre vándorol, s ott keres magának munkát, hiszen az idegen nyelv elsajátítása, s a jövedelmezőbb bérek iránti vágy vezérelte, így ő gazdasági indíttatásból költözött el külföldre. Felsőfokú végzettségüként sem volt Magyarországon kiemelkedő a bére, külföldön pedig jobban elismerik a képzett munkavállalókat.

A kutatásom során kíváncsi voltam arra, hogy az interjúalanyaim mennyire ítélik meg kedvezően a külföldi munkavállalási lehetőségeket, s mi lehet ennek az oka.

Az első interjúalanyom elmondta, hogy személy szerint ő sokkal kedvezőbbnek ítéli meg a külföldi munkavállalási lehetőségeket, hiszen az egzisztencia megteremtésének céljából sokkal érdekesebb kivándorolni külföldre, ugyanakkor nagyobb a megbecsülés, az elismerés a munkáltató személye felől is. A munkát tekintve bár fizikai munkáról van szó, az ő szavaival élve „mégis sokkal egyszerűbb, mint a magyarországi munkahelyeken tapasztalt teljesítménybérezés miatti hajtás, megszorítás”. A jövedelmezőbb munkavállalásnak köszönhetően kiszámíthatóbb, biztonságosabb jövő elé nézhet az, aki külföldre vándorol, s ott vállal munkát, hiszen „nem feltétlen kell azon gondolkodni, hogy megengedjen-e magának a külföldön dolgozó egy kisebb luxuséletet, melyet Magyarországon a minimálbérből sajnos nem tehet”- mondja a 24 éves interjúalanyom. A magasabb jövedelemszerzés, illetve a könnyebb fizikai munka mellett az idegen nyelv elsajátításának, minél szélesebb körű megismerésének céljából is egy elengedhetetlen lehetőség a külföldi munkavállalás. Bár a nyelvismeret fontos és elengedhetetlennek bizonyul, véleménye szerint „mégsem ez a legszükségesebb feltétele a Magyarországról való elvándorlásnak”- mondja.

A második interjúalanyom véleménye szerint előnye és hátránya is van a külföldi munkavállalásnak a huszonegyedik században. „Előnyeit tekintve a magas egzisztencia a legkiemelkedőbb jelenség, illetve az új szokások, kultúrák, népek megismerése is egy rettentően fontos tényező a külföldi munkavállalás során”-mondja. „Azonban a hátrányokkal is számolni kell, hiszen a család hiánya, illetve a hazai kultúrától való eltérés egy fokozatosan jelentkező folyamat, amelyet nehéz még az esetleges hazatérés után is visszafordítani”-folytatja. Az interjúalanyom véleménye szerint sokkal kedvezőbbek a külföldi munkavállalási keretfeltételek és lehetőségek, szemben a hazaival, hiszen a külföldi munkáltató nagyobb megbecsülést éreztet a magyar munkavállalók iránt, mint hazánkban.

A harmadik interjúalanyom szerint kedvezőbbek a külföldi munkavállalási lehetőségek. „Alapvetően meg vagyok elégedve a keresetemmel, hisz Magyarországon ezért a fizetésért 4-5 hónapot kellett volna dolgoznom nehéz, fizikai munkásként, míg itt, Ausztriában ezt meg tudom keresni számítástechnikusként, azaz szellemi munkásként.”

A kérdésem kiterjedt arra is, hogy az interjúalanyok szerint kiknek érdemes kivándorolni külföldre, s milyen családi állapottal.

Az első interjúalanyom véleménye szerint megéri kivándorolni külföldre nemcsak a fiataloknak, illetve a nőtlen/hajadon férfiakkal/nőknek, de az idősebbeknek is, akik családdal rendelkeznek, hisz családként még gördülékenyebb a beilleszkedés, az elfogadás, az elfogadtatás, illetve nem utolsó indok, hogy így nem lesz távol a munkavállaló a szeretteitől, emiatt az esetleges visszavándorlás esélye is csökkenő tendenciát mutat.

A második interjúalanyom véleménye szerint leginkább a fiataloknak érdemes kivándorolni külföldre, hisz nekik sokkal több és szerteágazóbb lehetőségeik vannak, mint az idősebb munkavállalóknak, hiszen számukra az idegen nyelv ismeretének elsajátítása is jelentősen egyszerűbb, mint az 50-64 éves munkavállalóknak. Arra a kérdésre, hogy családi állapotát tekintve kiknek érdekesebb kivándorolni külföldre, nem érkezett egyértelmű válasz, hisz „azt mindenki maga dönti el a döntés

meghozatala előtt, hogy hátrahagyva családját vándorol el külföldre, és hazautalásokat hajt végre, ám nem látja több hónapig a családját, avagy a család együtt vándorol ki az elvándorolni kívánt személlyel, ezek után 'migránssal', és a családnak ezáltal még magasabb, stabilabb anyagi helyzete lesz, s a családdegyesítés sem évek múlva következik be újra.”

A harmadik interjúalanyom szerint nőtlenként/hajadonként érdekesebb kivándorolnia a fiatal korosztálynak, hisz „így-a családi problémák nélkül-számos munkáltató tárt karokkal várja a magyar munkavállalókat, ám ha a munkaerőmigráns családdal érkezik, sokkal összetettebb a helyzet, ám nem feltétlen stabilabb”-nyilatkozott arra a kérdésemre, hogy szerinte milyen korosztálynak, kivel érdemes kivándorolnia.

A mélyinterjú során feltett kérdéseim kitértek arra is, hogy a korábbi munkahelyén milyen arányban voltak magyarok, s milyen volt a nem, kor, családi állapot, iskolai végzettség szerinti eloszlás.

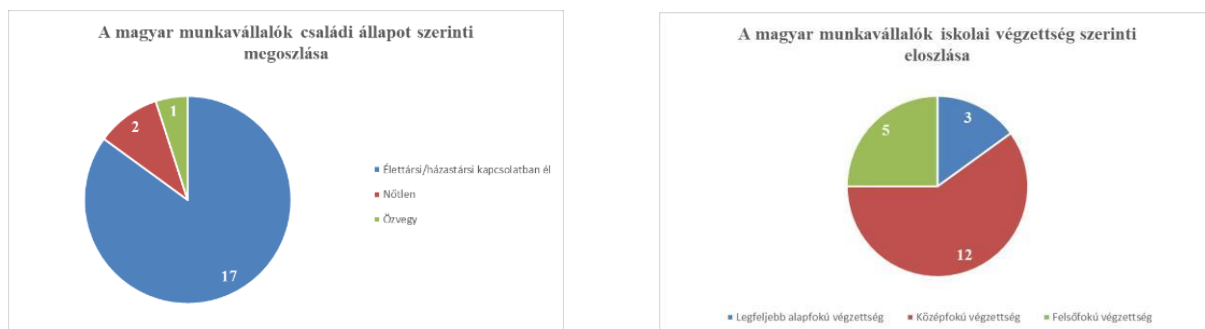
Erre a kérdésre csak az első interjúalanyomnak voltak adatai.

Ezekről az adatokról az interjúalanyomnak volt tudomása, hiszen kellően ismerte azokat a magyarokat, akik vele egy munkahelyen dolgoztak. A válaszaikról diagramos ábra készült.

Forrás: Saját szerkesztés

31. és 32. ábra: Az adott munkahely magyar munkavállalóinak nem és kor szerinti megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés

33. és 34. ábra: Az adott munkahely magyar munkavállalóinak családi állapot és iskolai végzettség szerinti eloszlása

A kördiagramon jól látható, hogy az adott munkahelyen dolgozó magyar munkavállalók száma 20 fő, melynek teljes egésze férfi nemű. Ebből az adatból arra következtethetünk, - mely következtetésünk be is igazolódott az interjúalany elmondása szerint-, hogy ezen a munkahelyen kizárólag fizikai munkalehetőség van, s nincs szellemi munkavégzés, ahová női alkalmazott is kaphatna munkalehetőséget.

A kördiagramot tekintve a kor szerinti megoszlás is érdekesen alakult, hiszen a 20 év alatti és az 50 és 64 év közötti munkavállalók csak kevesen tartózkodnak ezen a munkahelyen, ez mindössze a teljes magyar munkavállalók 0,1 százaléká, míg a 0,9 százalékot a 20 és 29 év közötti, és a 29 és 50 éves korosztály teszi ki. Ezen belül is a 20 és 29 év közötti munkavállalók vannak többségben, hiszen ők teszik ki a 0,5 százalékot, ami azt jelenti, hogy a vizsgált munkahelyen 20 fő magyar férfi alkalmazott közül 8 fő a 20 és 29 éves korosztályból kerül ki.

Ezen adatok figyelembevételével megállapítható, hogy ezen a munkahelyen az aktív munkavállalók vannak többségben, akik a 20 és 29 év közötti korosztályból, illetve a 29 és 50 év közötti korosztályból kerülnek ki.

Az adott munkahely magyar munkavállalói közül 0,85 százalékuk él házastársi/élettársi kapcsolatban, amely során beigazolódik, hogy általánosságban elmondható, hogy megéri nősként is kivándorolni külföldre, s ott munkát vállalni. Interjúalanyom elmondása szerint ezeknek a férfiaknak a zöme, közel 60 százaléka a feleségükkel érkezett külföldre, míg a fennmaradó csekély százalékuk érkezett családjuk nélkül Németországba. A 0,15 százalékuk közül 0,1 százalékuk nőtlen, míg 0,05 százalékuk, azaz mindössze 1 személy özvegy a teljes magyar munkavállalókat tekintve.

A magyar munkavállalók iskolai végzettség szerinti eloszlása is nagyon sokszínűen alakult, hiszen a teljes egész 0,6 százaléka középfokú végzettségű, míg 0,25 százaléka felsőfokú végzettségű, s elszórtan voltak csak, mindössze 0,15 százalékuk, akik alacsony végzettséggel rendelkeztek. A túlnyomó többség, azaz a középfokú végzettségűek azt az általános elmondható kijelentést igazolják, hogy nagyrészt szakmunkásként vándorolnak ki külföldre a munkavállalók.

Kíváncsiságom vezérel annak a kérdésnek a feltevésénél is, amikor a visszavándorlás okát kutatom.

A statisztikai adatok megvitatása után az első interjúalanyom elmondta, hogy meg volt elégedve a külföldi fizetésével, azonban az egyre dráguló árak, és a család hiánya miatt döntött úgy 4 évvel ezelőtt, hogy hazatér. Hazatérése után szavaival élve „nem volt nehézkes a visszailleszkedés a munkalehetőséget tekintve sem, hiszen viszonylag hamar, 1 hónap elteltét követően sikerült munkát találnom”.

A második interjúalanyom visszavándorlásának oka a család hiánya, illetve az egészségügyi állapotváltozására való hivatkozás volt.

Kérdéseim között szerepelt egy olyan-a huszonegyedik században-égető problémát jelentő jelenség, mint a koronavírus-járvány megjelenésének és elterjedésének hatásai a munkahelyekre, így ezzel is foglalkoztam kutatásom során.

Azzal kapcsolatban, hogy mit gondol a koronavírus-járvány mennyire érintette a magyar munkavállalók külföldi munkavállalási rátáját, szokását, a következőt

válaszolta az első interjúalanyom: „Mint minden más gazdasági válságra, illetve világjárványra, úgy a koronavírus-járvány elterjedésére is érzékenyen reagáltak a nemzetek, főként azok a munkavállalók, akik ezen intézkedések bevezetése miatt veszítették el megélhetési forrásukat, bevételük legnagyobb részét, a magyarok számára sem volt ez másként, hiszen nagyon-nagyon sokan elveszítették munkahelyeiket, s a megélhetésük is veszélybe került. Én úgy gondolom, hogy egy ilyen járvány, mint a koronavírus nagyban megbélyegezte a munkahelyeket. Nagyon nehéz idők voltak ezek, nyilvánvalóan a külföldön dolgozó magyar munkavállalóknak is.”

A második interjúalanyom szerint „minden olyan nagyobb hatás vagy történelmi esemény, mint például a koronavírus-járvány megjelenése, nagy hatással vannak a külföldi munkavállalási szokásokra, hiszen teljes mértékben megváltozik az addigi tendencia, az addigi mutatószám, így volt ez a válság és a járványok idején is, ám ismét egy javuló tendenciát, növekvő statisztikai adatot láthatunk, hisz egyre többen vándorolnak el főként a kedvelt célországokba, Németországba, Ausztriába, az Egyesült Királyságba, Hollandiába.”

A harmadik interjúalanyom szerint: „Úgy gondolom, hogy a koronavírus-járvány megjelenése és rohamos terjedése nagyon-nagyon negatív hatással volt a gazdasági életre mind Magyarországon, mind Ausztriában, s ebből mi, munkavállalók is rettentő sokat érzékelünk, hiszen a járvány okozta válsághelyzet sajnos a mi cégünket sem kerülte el, több magyar munkavállaló veszítette el munkáját emiatt, csupán a szerencsésebbek maradhattak meg pozíciójukban.” *Összességében a külföldi munkavállalásról.*

Az első interjúalanyom véleménye szerint: „Mindenkinek ajánlom a külföldi munkavállalást, sokkal kedvezőbbek a feltételek.”

A második interjúalanyom véleménye szerint: „A külföldi munkavállalás során szerzett összjövedelem egy biztos, stabil, kiszámítható jövőképet eredményez, így a fiataloknak nagyon szívesen ajánlom, hogy próbáljanak szerencsét külföldön, hisz a számos hátránnyal szemben rengeteg előnye is van a migrációnak.”

A harmadik interjúalanyom szerint: „Összehasonlítva a 6 évvel ezelőtti magyarországi munkásként való életemet és a mostanit, akkor egyértelműen azt mondom, hogy a mostani életemet választanám, s nem szeretnék visszatérni Magyarországra.”-mondta.

7.3. Eredmények elemzése

Összesítve a három interjúalanyom válaszait igen sokszínű és sokrétű képet kapok arról, hogy véleményük szerint milyen korosztálynak, milyen családi állapottal kellene elvándorolni külföldre, s ott munkát vállalni, valamint arról is, hogy egzisztenciális okokból hagyják-e el az elvándorlók Magyarországot. A nem, kor, családi állapot, iskolai végzettség, kedvelt célország szerinti eloszlás tekintetében az a meglátásom, hogy leginkább külföldre a férfiak vándorolnak el, akik leginkább a 20 és 50 éves korosztály valamelyik korcsoportjához tartoznak, családi állapotukat tekintve egy részük nőtlen, míg másik részük házastársi/élettársi kapcsolatban él. Ezen adatok alapján nem rajzolódik ki az a felvetés, hogy kifejezetten csak a fiatal és nőtlen/hajadon munkavállalók vándorolnak el külföldre a munkavállalás céljából. Iskolai végzettségüket tekintve leginkább a középfokú végzettségűek vándorolnak el, míg a legkedveltebb európai célországok között elsősorban Ausztria és Németország szerepel. Az a felvetésem, hogy egzisztenciális okokból vándorolnak el a munkavállalók, teljes mértékben beigazolódni látszik. A munkavállalók csak kicsiny százaléka vándorol el mindösszesen az idegen nyelv ismeretének bővítése céljából, s más okok miatt.

8. Összegzés

A külföldi munkavállalás jelentősége a huszonegyedik században egy kiemelten fontos téma. Kutatási módszereim során bebizonyosodott az, hogy rengeteg előnye és hátránya van annak, ha valaki elvándorol Magyarországról és külföldön vállal munkát. Véleményem szerint a külföldi munkavállalás során sokkal kedvezőbbek a lehetőségek, mint a hazai munkavállalás tekintetében, ezért érdemes kivándorolni külföldre leginkább a fiatalok, ám egyre kedvezőbbek a feltételek az idősebb korosztály munkavállalását illetően.

A kérdőívelemzés és az interjú elemzés következtében eltérő adatok figyelhetők meg minden jelentős kérdés tekintetében, azonban összességében azt az általános következtetést tudom levonni a kutatási eredmények szem előtt tartása mellett, hogy a külföldi munkavállalási szokások igen meghatározók a huszonegyedik századi munkaerőpiacon.

Szeretnék köszönetet mondani Barabásné dr. Kárpáti Dóra Tanárnőnek a Szakdolgozatom elkészítése közbeni segítségéért, a szakmai tudásának köszönhető értékes gondolataiért, melyeket munkám során felhasználhattam. Mérhetetlenül hálás vagyok a témához kapcsolódó alaposságáért, mindent áthatároló ismereteiért, melyeket kellően átadott nekem.

Köszönetet szeretnék mondani Krivács András Tanár Úr, külső konzulensemnek a szakmai tudásának átadásáért, illetve önzetlen munkájáért.

Irodalomjegyzék

- Agunias, D. (2006): *From a Zero-sum to a Win-win Scenario*. Migration Policy Institute. Washington DC, USA.
- Bába Karola (2008): *Földrajzi mobilitás, migráció*. Új Ifjúsági Szemle, 6.évf. 1.sz.115-121.o.
- Bakos Ferenc (1994): *Idegen szavak és kifejezések kézi szótára*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Balga Jozef (2015): *A migráció hatása az idegenjogra és az idegenrendészetre*. In GaálHautzinger: *Modernkori veszélyek rendészeti aspektusai*. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, Pécs.
- Bokorné Szegő Hanna (1999): *Nemzetközi jog*. Aula Kiadó, Budapest.
- Broadhead, W. (2001): *Rome's migration policy and the so-called ius migrandi*. Cahiers Glotz, 69-89.o.
- Constant, A.-Massey, D. (2003): *Self-Selection, Earnings, and Out-Migration: A Longitudinal Study of Immigrants to Germany*. Journal of Population Economy, 631-653.o.
- Cseresnyés Ferenc (2005): *Migráció az ezredfordulón*. Dialógus Campus Kiadó, Budapest-Pécs.
- Dajnoki Krisztina (2015): *Munkaerőpiaci és HR ismeretek*. Debreceni Egyetem, Debrecen.
- Docquier, F.-Rapoport, H. (2012): *Globalization, Brain Drain and Development*. Journal of Economic Literature, 681-730.o.
- Éliás Pál (1987): *A külföldiek jogi helyzetével kapcsolatos alapvető kérdések*. In Konrád Edit: *Idegenjog*: Magyar Tudományos Akadémia Államtudományi Kutatások Programirodája, Budapest, 1.o.
- Engbersen, G. (2018): *Liquid Migration and Its Consequences for Local Integration Policies*. In S.V. Ostaijen: *Between Mobility and Migration*: Research Serie, London, 63-76.o.
- Galasi Péter (2000): *Fiatal diplomások a munkaerőpiacon a tömegesedés időszakában*. Educatio, 227-236.o.
- Gödri Irén (2008): *Migráció a kapcsolatok hálójában*. Eötvös Lóránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar Szociológiai Doktori Iskola, Budapest.
- Gyulavári Tamás-Mitev Ariel Zoltán-Neulinger Ágnes-Neumann-Bódi Edit-Simon Judit-Szűcs Krisztián (2019): *A marketingkutatás alapjai*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Hárs Ágnes- Simon Dávid (2015): *Munkaerő-migráció, ingázás, kivándorlás*. In: Köllő János: *Közelkép*: Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság-és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaságtudományi Intézet, Budapest, 72-6.o.

- Hárs Ágnes (2018): *Növekvő elvándorlás-lehetőségek, remények, munkaerő-piaci kilátások*. In: Kolosi Tamás-Tóth István György: *Társadalmi Riport*: Társaság, Budapest, 81-105.o.
- Hárs Ágnes (2020): *Elvándorlás, visszavándorlás, bevándorlás*. In: Kolosi Tamás-Szelényi Iván-Tóth István György: *Társadalmi Riport*: Társaság, Budapest.
- Hautzinger Zoltán (2016): *Személyek a migráció szabályozásában*. AndAnn Kft, Pécs.
- Hautzinger Zoltán-Hegedüs Judit- Klenner Zoltán (2014): *A migráció elmélete*. Nemzeti Közszerghálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest.
- Herczegh Géza (1981): *A humanitárius nemzetközi jog fejlődése és mai problémái*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
- Illés Sándor (2000): *Belföldi vándormozgalom a XX.század utolsó évtizedeiben*. KSH Népeségtudományi Kutatóintézetek jelentései, Budapest.
- Kahanec, M.-Pytliková, M.-Zimmermann, F. (2016): *The Free Movement of Workers in an Enlarged European Union: Institutional Underpinnings of Economic Adjustment*. In: Kahanec, M.-Zimmermann, F.: *Labor Migration, EU Enlargement, and the Great Recession*: Springer, Berlin-Heidelberg, 1-34.o.
- Kahanec, M.-Zimmermann, F. (2016): *Labor Migration, EU Enlargement and the Great Recession*: Springer, Berlin-Heidelberg.
- Kapitány Balázs (2015): *Demográfiai Fogalomtár*. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest.
- Kilkey, M.-Piekut, A.-Ryan, L. (2020): *Brexit and Beyond: Transforming Mobility and Immobility*. Central and Eastern European Migration Review, 5-12.o.
- Korinek László (2010): *Kriminológia 2*. Magyar Közlöny Kiadó, Budapest.
- Kovács Nóra-Szarka László (2003): *Tér és Terep*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Kovács András-Kovács Eszter-Papp Z. Attila (2019): *Az új magyar diaszpóra intézményesülése*. Regio, 209-248.o.
- Kőrösi Gábor (2002): *Munkaerő-kereslet*. Közelkép, 135-175.o.
- Lőrincz László-Zámbó Irén (2012). *Migrációs ismeretek*. Nemzeti Közszerghálati Egyetem, Budapest.
- Lukács Éva-Király Miklós (2001): *Migráció és Európai Unió*. In: Tóth Pál Péter :*Népeségmozgások Magyarországon a XIX. és XX. században*: Szociális és Családügyi Minisztérium, Budapest, 193.o.
- Mádl Ferenc-Vékás Lajos (1997): *Nemzetközi magánjog és nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

- Magyar Nagylexikon (2003): *Magyar Nagylexikon*. Magyar Nagylexikon Kiadó ZRT, Budapest.
- Melegh Attila (2011): *A globalizáció és migráció Magyarországon*. Educatio, 206-219.o.
- Ördög István (2013): *Menekültügyi mítoszok, féligazságok*. Fundamentum, 77.o.
- Póczik Szilveszter (2008): *A nemzetközi migráció tendenciái a 20. és 21. században elméleti és történelmi nézőpontból*. In: Póczik Szilveszter-Dunavölgyi Szilveszter: *Nemzetközi migráció-nemzetközi kockázatok*: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft, Budapest.
- Ravenstein, E.G. (1977): *Laws of migration*. University of Sheffield, England.
- Rédei Mária (2007): *Mozgásban a világ. A nemzetközi migráció földrajza*. Eötvös Kiadó, Budapest.
- Sallai János (2012): *A globalizáció egyik legnagyobb biztonsági kihívása: a felmelegedés*. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, Pécs.
- Sík Endre (2012): *A migráció szociológiája 2*. Eötvös Lóránd Tudományegyetem TáTK, Budapest.
- Spéder Zsolt (2004): *Gyermekvállalás és a párkapcsolatok alakulása*. In: Kolosi Tamás-Tóth István György-Vukovich György: *Társadalmi riport: Társadalmi riport*, Budapest, 137-151.o.
- Tóth Pál Péter (2004): *Státuszjogok*. In: Tóth Pál Péter: *Státuszjogok*: Lucidus Kiadó, Budapest, 156.o.
- Tóth Pál Péter-Majtényi László-Pap András (2009): *A mozgás szabadsága-a szabadság mozgása*. Föld-rész, 5.o.
- Vámosi Tamás (2013): *Munkaerő-piaci ismeretek*. Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzés és Szakképzés, Pécs.
- White, A.-Grabowska, I.-Kaczmarczyk, P.-Slany, K.(2018): *The Impact of Migration on Poland*. UCL, London.

9. Internetes források:

Internet 1: <https://elemzeskozpont.hu/brexit-jelentese-hatasai-kovetkezhmenye-okaitargyalasok> letöltve: 2022.10.04.

Internet 2: <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/world/20200624STO81906/amigracio-lehetseges-okai> letöltve: 2022.10.01.

Internet 3: <https://www.demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/9-kivandorlas> letöltve: 2022.10.25.

Internet 4: <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/termeszet tudomanyok/foldrajz/tarsadalomfoldrajz/migracio/a-nemzetkozi-migracio-es-a-belso-vandorlas> letöltve: 2022.10.31.

Internet 5: <http://www.szociologia.eu/migracio> letöltve: 2022.11.02.

Internet 6: <http://nemzetesbiztonsag.hu/vedelempolitika.php?id=6> letöltve: 2022.11.10.

Internet 7: <https://www.vg.hu/kozelet/2021/05/javulnak-a-kivandorlasi-mutatok> letöltve: 2022.11.12.

Internet 8: <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=90300004.TV> letöltve: 2022.11.14.

10. Melléklet-online kérdőív kérdések és eredmények

Külföldi munkavállalás a huszonegyedik században

Kedves Ismerőseim!

Szabó Anasztázia vagyok, a Nyíregyházi Egyetem turizmus-vendéglátás szakos, levelező tagozatos, III. évfolyamos hallgatója.

Szakedolgozatom címe: Külföldi munkavállalás a huszonegyedik században. Kérem, ha érintett Ön vagy kedves családja, ismerőse ebben a témában, töltsse ki kérdőívemet, ezzel is nagyban megkönnyítve a Szakedolgozatom elkészítését! A kitöltéseket és esetleges megosztásokat hálás szívvel megköszönöm!

1. Neme

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐

Nő

☐

Férfi

2. Életkora

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐

18-25

☐

25-50

☐

50-70

☐

70+

3. Lakóhelye

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Főváros
- ☐ Megyeszékhely
- ☐ Város
- ☐ Község, falu

4. Melyik igaz Önre?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Egyedül él
- ☐ Házastársával/élettársával él
- ☐ Szüleivel él
- ☐ Gyermekeivel él

5. Legmagasabb iskolai végzettsége

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ 8 általános
- ☐ Szakközépiskolai bizonyítvány
- ☐ OKJ-s bizonyítvány
- ☐ Érettségi bizonyítvány
- ☐ Főiskola, egyetem

6. Milyen munkarendben dolgozik?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Teljes munkaidőben
- ☐ Részmunkaidőben
- ☐ Alkalmi munkát végzek
- ☐ Iskola mellett dolgozom
- ☐ Nem dolgozom

7. Ön szerint megéri kivándorolni külföldre?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen
- ☐ Nem
- ☐ Talán

8. Ön dolgozott már külföldön?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen
- ☐ Igen, jelenleg is külföldön dolgozom
- ☐ Nem
- ☐ Nem, de tervezem
- ☐ Nem, de nem is tervezem

9. Ha dolgozott külföldön, mennyire érezte magát ott jól?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

		Nem volt jó a külföldi munkavállalás	
1	☐		
2	☐		
3	☐		
4	☐		
5	☐		
		Sokkal jobb volt a külföldi munkavállalás	

10. Ön szerint a hazai vagy külföldi munkavállalás jobb?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Hazai munka
- ☐ Külföldi munka
- ☐ Nincs különbség a hazai és külföldi munkavállalás között

11. Mit gondol az egzisztencia megteremtése céljából érdemesebb külföldön dolgozni?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen
- ☐ Nem
- ☐ Talán

12. Ön szerint milyen alapvető különbségek vannak a hazai és külföldi munkavállalás között?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Egzisztencia, jövedelemszerzés
- ☐ Könnyebb fizikai munka
- ☐ Több pénzt lehet spórolni
- ☐ Nagyobb megbecsülés a munkáltató szempontjából

13. Ön szerint milyen hátrányai lehetnek a külföldi munkavállalásnak?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Elidegenedés a családtól, a szeretteitől
- ☐ Eltér a hazai kultúrától
- ☐ Nehezebb lesz a hazatérés
- ☐ Körülményesebb lesz majd hazai munkát találnia hazatérése után

14. A munkaerő-piaci adatokat tekintve Ön szerint a fiataloknak több lehetősége van külföldön, mint hazánkban?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Teljes mértékben több
- ☐ Igen, de vannak hátrányai is
- ☐ Nem

15. Ön szerint kedvezőbbek a feltételek a fiatal diplomások külföldi munkavállalása esetében?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Egyáltalán nem kedvezőbbek a feltételek
- ☐ Közel azonos feltételek, mint a hazai munkavállalás esetében
- ☐ Sokkal kedvezőbbek, kimagaslóbbak a feltételek a külföldi munkavállalás esetében

16. Ön szerint mennyire gyakori a külföldi munkavállalás a huszonegyedik században a fiatalok körében?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Egyáltalán nem gyakori

1 _____

2 ☐ _____

3 ☐ _____

4 ☐ _____

5 ☐ _____

☐ _____

Nagyon gyakori

17. Ön szerint a fiatalok mellett az időseknek is kedvezőbb lehet a külföldi munkavállalás?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen
☐ Nem
☐ Talán

18. Ön szerint mennyire fontos a külföldi munkavégzéshez a célország nyelvének bizonyos szinten való elsajátítása, megtanulása?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Nem feltétlenül szükséges

1

2 ☐

2

3 ☐

3

4 ☐

4

5 ☐

5

☐

Nagyban hozzájárul

19. Ön szerint 5, 10 vagy akár 15 év múlva több lesz a hazai munkavállaló külföldön, mint hazánkban?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Teljes mértékben sokkal több lesz
- ☐ Igen
- ☐ Nem lesznek lényegi különbségek Nem
- ☐ A hazai munkavállalók hazánkban maradnak, nem fognak elvándorolni

Mélyinterjú kérdések és válaszok

1. Mélyinterjú

A témával kapcsolatos kérdéseim előtt néhány demográfiai kérdésre szeretném, hogy ráfókuszáljunk, mely a korodra, családi állapotodra, iskolai végzettségedre reflektálnak.

„24 éves vagyok, nőtlen, iskolai végzettségemet tekintve pedig szakmunkásképző iskolát végeztem, tehát középfokú végzettségű vagyok.” *Meddig dolgoztál külföldön és hol, milyen területen?*

„Korábban 1 évig dolgoztam Németországban nehéz fizikai munkásként.”

Véleményed szerint milyen lehetőségek vannak a külföldi munkavállalás tekintetében, kedvezőbbek ezek a lehetőségek, mint a hazaiak vagy sem? Miért érdemes elvándorolni külföldre, s ott munkát vállalni?

„Személy szerint én sokkal kedvezőbbnek ítélem meg a külföldi munkavállalási lehetőségeket, hiszen az egzisztencia megteremtésének céljából sokkal érdekesebb kivándorolni külföldre, ugyanakkor nagyobb a megbecsülés, az elismerés a munkáltató személye felől is. A munkát tekintve bár fizikai munkáról van szó, mégis sokkal egyszerűbb, mint a magyarországi munkahelyeken tapasztalt teljesítménybérézés miatti hajtás, megszorítás. Nem feltétlen kell azon gondolkozni, hogy megengedjen-e magának a külföldön dolgozó egy kisebb luxuséletet, melyet Magyarországon a

minimálbérből sajnos nem tehet, s úgy gondolom, hogy emiatt Magyarországról mindig sok fiatal el fog vándorolni tanulmányait követően.”

Hogyan látod, mennyire célszerű, mennyire szükséges az adott ország célnyelvének elvándorlás előtti elsajátítása, bizonyos szinten való megtanulása?

„Fontos a nyelvismeret, mégsem ez a legszükségesebb feltétele a Magyarországról való elvándorlásnak, vannak sokkal fontosabb feltételek, mint az adott célország nyelvének megtanulása.”

Véleményed szerint mely társadalmi csoportoknak érdemes elvándorolni külföldre, s ott munkát találni? Némely statisztikai adatok szerint csak a fiataloknak, míg mások szerint az idősebbeknek is kedvező lehetőségeik vannak a külföldi munkavállalást illetően.

„Úgy gondolom, hogy ezt mindig az adott személy és családja dönti el, hogy mennyire éri meg a család idősebb tagjainak is elvándorolni. Véleményem szerint megéri kivándorolni külföldre nemcsak a fiataloknak, illetve a nőtlen/hajadon férfiaknak/nőknek, de az idősebbeknek is, akik családdal rendelkeznek, hisz családként még gördülékenyebb a beilleszkedés, az elfogadás, az elfogadtatás, illetve nem utolsó indok, hogy így nem lesz távol a munkavállaló a szeretteitől, emiatt az esetleges visszavándorlás esélye is csökkenő tendenciát mutatna. Én személy szerint sokkal jobban preferálom, ha nőtlenként egyedül tudok elvándorolni Magyarországról, de mindenki saját döntése ez a kérdés.”

Voltak-e az adott munkahelyen magyar munkavállalók rajtad kívül?

„Igen, voltak elég sokan magyarok.”

Milyen megoszlásban voltak a magyar munkavállalók nem, kor, családi állapot, iskolai végzettség szerint?

„20 fő magyar munkavállaló közül mindenki férfi volt, hiszen ezen a munkahelyen a nehéz fizikai munka miatt nem lehet női munkavállalót alkalmazni, a nők leginkább szállodákban dolgoznak, ez pedig nem egy szálloda, ám a fizetés itt is kiemelkedően magas volt, akárcsak bármilyen könnyű fizikai munkánál. Életkor szerint a megoszlás

igen sokszínű volt, hiszen a 20 magyar közül 10 férfi volt 20 és 29 éves kor között, míg szintén több munkavállaló, azaz nyolcan voltak, akik 29 és 50 év között voltak, csak igazán kevesen voltak azok, akik 50 és 64 éves kor között, illetve 18 év alattiak voltak, mindössze 1-1 volt az előfordulásuk. Az adatok persze nagyon sokat elárulnak arról, hogy kik az aktív munkavállalók, kik bírják igazán a külföldi munkát. Családi állapotuk szerint 17 férfi élt házastársi vagy élettársi viszonyban, míg összesen ketten voltak olyanok, akik nőtlenek voltak, illetve egy férfi, igen fiatalon, 45 évesen volt özvegy. A legtöbb férfi magával hozta elvándorlaskor a családját is, s ők nem is igen tértek vissza Magyarországra. Iskolai végzettségük szerint 12 férfinak középfokú végzettsége volt, míg 5 férfinak volt csupán felsőfokú végzettsége, 3 férfi pedig sajnos csupán alacsony fokú végzettséggel rendelkezett. Ezen adatokból is tükröződik, hogy külföldön nem minden az iskola, hiszen akit felvesznek dolgozni általános iskolai végzettséggel, annál csupán az a lényeg, hogy dolgozni bírjon. Ám legtöbb a szakmunkás volt, akik rendelkeztek legalább egy szakmával.”

Mi volt a visszatérése oka, s mikor tértél haza Németországból? Milyen volt a visszavándorlás?

„Négy évvel ezelőtt döntöttem úgy, hogy visszatérek Magyarországra, amelynek számos oka volt, de leginkább a dráguló árak és a családom hiánya vezetett a döntés meghozatalához. Nem volt nehézkes a visszailleszkedés a munkalehetőséget tekintve sem, hiszen viszonylag hamar, 1 hónap elteltét követően sikerült munkát találnom.”

2020. márciusában beköszöntött a koronavírus-járvány, s egyre rohamosan terjedt, melynek következtében a határokat is lezárták, illetve rengeteg óvintézkedést hajtottak végre, mindemellett számos munkahely is bezárt. Mit gondolsz, mennyiben érintették ezek az intézkedések a külföldön dolgozó magyarokat?

„Mint minden más gazdasági válságra, illetve világjárványra, úgy a koronavírusjárvány elterjedésére is érzékenyen reagáltak a nemzetek, főként azok a munkavállalók, akik ezen intézkedések bevezetése miatt veszítették el megélhetési forrásukat, bevételük legnagyobb részét, a magyarok számára sem volt ez másként, hiszen nagyon-nagyon sokan elvesztették munkahelyeiket, s a megélhetésük is veszélybe került. Én úgy gondolom, hogy egy ilyen járvány, mint a koronavírus

nagyban megbélyegezte a munkahelyeket. Nagyon nehéz idők voltak ezek, nyilvánvalóan a külföldön dolgozó magyar munkavállalóknak is.”

2. Mélyinterjú

A külföldi munkavállalásod során tapasztaltak elmondása előtt szeretnék néhány kérdést feltenni, mely a korodra, családi állapotodra, iskolai végzettségedre vonatkozik.

„46 éves vagyok, házastársi kapcsolatban élek, iskolai végzettségemet tekintve középfokú végzettségű vagyok, szakmunkásképző iskolát végeztem, szobafestőmázoló-tapétázó végzettséget szereztem.”

Hol dolgoztál, meddig és milyen munkakörben?

„Korábban 2 évig dolgoztam európai országokban, hiszen kamionosként tevékenykedtem.”

Mit gondolsz a külföldi munkavállalásról? Kedvezőbbek a feltételek a külföldi munkavállalás tekintetében, mint Magyarországon?

„Véleményem szerint rengeteg előnye van a külföldi munkavállalásnak. Előnyeit tekintve a magas egzisztencia a legkiemelkedőbb jelenség, illetve az új szokások, kultúrák, népek megismerése is egy rettentően fontos tényező a külföldi munkavállalás során. Azonban a hátrányokkal is számolni kell, hiszen a család hiánya, illetve a hazai kultúrától való eltérés egy fokozatosan jelentkező folyamat, amelyet nehéz még az esetleges hazatérés után is visszafordítani. Sokkal kedvezőbbek a külföldi munkavállalási keretfeltételek és lehetőségek, szemben a hazaival, hiszen a munkáltató nagyobb megbecsülést éreztet a magyar munkavállalók iránt, mint hazánkban. Úgy gondolom sokkal kiemelkedőbbek a külföldi munkavállalási feltételek és lehetőségek, nagyobb az életszínvonal is.”

Véleményed szerint mely társadalmi csoportoknak, milyen családi állapot érdemes kivándorolni?

„Véleményem szerint leginkább a fiataloknak érdemes kivándorolni külföldre, hisz nekik sokkal több és szerteágazóbb lehetőségeik vannak, mint az idősebb munkavállalóknak, hiszen számukra az idegen nyelv ismeretének elsajátítása is jelentősen egyszerűbb, mint az 50-64 éves munkavállalóknak. Családi állapotát tekintve mindenki maga dönti el a döntés meghozatala előtt, hogy hátrahagyva családját vándorol el külföldre, és hazautalásokat hajt végre, ám nem látja több hónapig a családját, avagy a család együtt vándorol ki az elvándorolni kívánt személlyel, ezek után 'migránssal', és a családnak ezáltal még magasabb, stabilabb anyagi helyzete lesz, s a családegyesítés sem évek múlva következik be újra. Mindenki maga tudja, melyik a jobb lehetőség.”

Mit gondolsz a koronavírus-járvány mennyiben érintette a hazai munkavállalók külföldi munkavállalási esélyeit?

„Minden olyan nagyobb hatás vagy történelmi esemény, mint például a koronavírusjárvány megjelenése, nagy hatással vannak a külföldi munkavállalási szokásokra, hiszen teljes mértékben megváltozik az addigi tendencia, az addigi mutatószám, így volt ez a válság és a járványok idején is, ám ismét egy javuló tendenciát, növekvő statisztikai adatokat láthatunk, hisz egyre többen vándorolnak el főként a kedvelt célországokba, Németországba, Ausztriába, az Egyesült Királyságba, Hollandiába.

Mi volt a visszavándorlásod oka?

„Visszavándorlásom oka a család hiánya, illetve az egészségügyi állapotom romlása volt.”

Összességében mi a véleményed a külföldi munkavállalásról, mindent egybevetve?

„A külföldi munkavállalás során szerzett összjövedelem egy biztos, stabil, kiszámítható jövőképet eredményez, így a fiataloknak nagyon szívesen ajánlom, hogy próbáljanak szerencsét külföldön, hisz a számos hátránnyal szemben rengeteg előnye is van a migrációnak.”

3. Mélyinterjú

A tényleges külföldi munkavállalási szokásaidra vonatkozó kérdések feltevése előtt néhány demográfiai kérdést teszek fel, mely a korodra, családi állapotodra, iskolai végzettségedre reflektálnak.

„46 éves vagyok, nőtlen, iskolai végzettségemet tekintve számítástechnikus vagyok, felsőfokú végzettséget szereztem.”

Mióta élsz külföldön, hol dolgozol, milyen szakterületen?

„6 éve élek Ausztriában és számítástechnikusként dolgozok egy nagy multcégnél, szerencsés vagyok, mert a szakmámban találtam munkát és az első perctől kezdve itt dolgozom, nagyon szeretem a munkámat, nagyon szeretem az országot.”

Miért döntöttél úgy, hogy külföldre költözzöl és ott vállalsz munkát?

„Hosszú évekkel ezelőtt azért döntöttem úgy, hogy elvándorlok Magyarországról, mert vonzott az idegen nyelv elsajátítása, s a jövedelmezőbb bérek iránti vágy vezérelt, hiszen felsőfokú végzettségüként sokkal magasabb a bérem, mint Magyarországon lenne. Nagyon vonz Ausztria kultúrája, vonzanak az új dolgok. Egy szóval gazdasági okokból vándoroltam el Magyarországról.”

Mit gondolsz arról, mely társadalmi csoportoknak, milyen családi állapottal érdemes külföldre vándorolni, s ott munkát vállalni?

„Véleményem szerint nőtlenként/hajadonként sokkal érdekesebb kivándorolni a fiataloknak külföldre, hisz így-családi problémák nélkül-számos munkáltató tárt karokkal várja a magyar munkavállalókat, ám ha a munkaerőmigráns családdal érkezik, sokkal összetettebb, bonyolultabb, s rendszerint nehezebb is a helyzet, ám nem feltétlen stabilabb, harmonikusabb, kiegyensúlyozottabb, így úgy gondolom, hogy családként nem érdemes kivándorolni.”

Meg vagy elégedve a külföldi kereseteddel?

„Alapvetően meg vagyok elégedve a keresetemmel, hisz Magyarországon ezért a fizetésért 4-5 hónapot kellett volna dolgoznom nehéz, fizikai munkásként, míg itt, Ausztriában ezt meg tudom keresni számítástechnikusként, azaz szellemi munkásként. A béremen felül általában kapok plusz juttatásokat, melyek igen kedvezőek.”

Ausztria vagy Magyarország? Hol kedvezőbbek a feltételek, hol kecsesebb az élet?

„Természetesen Ausztria. Összehasonlítva a 6 évvel ezelőtti magyarországi munkásként való életemet és a mostanit, akkor egyértelműen azt mondom, hogy a mostani életemet választanám, s nem szeretnék visszatérni Magyarországra, sokkal jobb itt az élet.”

Mit gondolsz a koronavírus-járvány mennyire volt hatással a külföldi munkavállalási szokásokra?

„Úgy gondolom, hogy a koronavírus-járvány megjelenése és rohamos terjedése nagyon-nagyon negatív hatással volt a gazdasági életre mind Magyarországon, mind Ausztriában, s ebből mi, munkavállalók is rettentő sokat érzékelünk, hiszen a járvány okozta válsághelyzet sajnos a mi cégünket sem kerülte el, több magyar munkavállaló veszítette el munkáját emiatt, csupán a szerencsésebbek maradhattak meg pozíciójukban.”

Nem szeretnél visszatérni Magyarországra?

„Soha, tökéletes a külföldi életem, a külföldi munkám.”